

НАН АЖБОРОННОМАСИ

Банк ходимлари ва тадбиркорларнинг ҳафталик газетаси

ISSN 2010-6602

Сайтимизга утиш учун QR-коднинг телефонингиз орқали сканер қилинг.

1995 йил январдан бошлаб нашр этилмоқда

№ 5 (1080), 2017 йил 2 февраль

● Олий Мажлис Қонунчилик палатасида

Депутатлар принципиал жиҳатдан муҳим ислоҳотларни амалга ошириш масалаларини муҳокама қилдилар

25 январь куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди.

Депутатлар Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг 2016 йилдаги фаолияти якунларини ва жамият ҳаётининг турли соҳаларида амалга оширилаётган ислоҳотларни чуқурлаштиришга қаратилган бир қатор қонун лойиҳаларини қўриб чиқдилар.

Парламент қўйи палатаси мажлисининг кун тартибига киритилган масалалар олдидан сиёсий партиялар фракциялари ва Ўзбекистон Экологик ҳаракати депутатлар гуруҳининг мажлисларида муҳокама қилинган эди.

Парламент қўйи палатаси аъзолари ўз ишларини Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг 2016 йилдаги фаолияти якунларини муҳокама қилишдан бошладилар. Палатанинг ҳисобот давридаги фаолияти танқидий баҳоланди, депутатларнинг қонун ижодкорлиги ва парламент назорати каби муҳим йўналишлардаги фаолиятини янада такомиллаштиришга доир чора-тадбирлар белгиланди.

Ўтган йилда мамлакатимиз ижтимоий-сиёсий ва социал-иқтисодий ҳаётини ҳуқуқий жиҳатдан татминлашга қаратилган бир қатор қонунлар қабул қилинганлиги таъкидланди. Хусусан, «Парламент назорати тўғрисида»ги, «Бухгалтерия ҳисоби тўғрисида»ги, «Ешларга оид давлат сиёсати тўғрисида»ги, «Ички ишлар органлари тўғрисида»ги, «Ҳайвонот дунёсини муҳофаза қилиш ва ундан фойдаланиш тўғрисида»ги, «Ўсимлик дунёсини муҳофаза қилиш ва ундан фойдаланиш тўғрисида»ги,

«Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги, «Кексалар, ногиронлар ва аҳолининг бошқа ижтимоий эҳтиёжманд тоифаларига ижтимоий хизматлар тўғрисида»ги, «Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида»ги ва бошқа қонунлар қабул қилинди.

Назоратга оид ваколатларни амалга ошириш юзасидан муайян ишлар бажарилди. Ҳокимият ижро этувчи тармоғи вакилларининг, шу жумладан, вазирликлар, давлат қўмиталари, идоралар ва маҳаллий давлат ҳокимияти органлари бир қатор раҳбарларининг бажарилган ишлари ва истиқболга мўлжалланган режалари тўғрисидаги ахборотининг эшитувлари ўтказилди.

Депутатлар Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 2016 йил 14 декабрда Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисида ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг мамлакатимизни 2016 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосий якунлари ва 2017 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган кенгайтирилган мажлисида белгилаб берган вазифаларни амалга ошириш келгусида Қонунчилик палатасининг жорий фаолиятида устувор йўналиш бўлишини таъкидладилар.

(Давоми 2-бетда).

Аграр соҳани қўллаб-қувватлаш мақсадида «Ўзагроэксспортбанк» ташкил этилмоқда

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев томонидан 2017 йил 24 январда «Ўзагроэксспортбанк» акциядорлик тижорат банкни ташкил қилиш тўғрисида»ги ПҚ-2740-сонли Қарор имзоланди.

Қарорда қайд этилганидек, мазкур банк экспорт қилувчи ташкилотларни молиявий қўллаб-қувватлаш, мева-сабзавот маҳсулотларининг экспорт имкониятларини самарали ва барқарор ривожлантиришни таъминлаш, агросаноат маҳсулотлари ишлаб чиқарувчилар ва аҳоли учун янада қулай шарт-шароитлар яратиш ҳамда уларга кенг қўламдаги банк-молия хизмат тур-

ларини кўрсатиш мақсадида ташкил этилмоқда.

Устав капитали 10 млн. евроли ташкил қилувчи банкнинг муассислари – Ўзбекистон Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси (75 фоиз), «Ўзбекинвест» МЭИСК (10 фоиз), «Ўзбек-озиковқатхолдинг» ХК, «Ўзагросуғурта» АЖ ва «Кафолат СК» АЖ (5 фоиз) ҳисобланади.

(Давоми 2-бетда).

Мамлакатимизнинг истиқболдаги барқарор тараққиётини кўзлаб

Ўзбекистон Республикаси Банк-молия академиясида 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегияси лойиҳаси ҳамда ушбу стратегиянинг «Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили»да амалга оширилишига оид Давлат дастури лойиҳасини атрофликда муҳокама этишга бағишланган илмий-амалий семинар ўтказилди.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг мамлакатимизни 2016 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2017 йилга мўлжалланган иқтисодий

дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг мажлисидаги «Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кунда-

лик коидаси бўлиши керак» номли маърузасида белги-ланган устувор йўналишлар, улардан келиб чиқадиган асосий хулосалар ва вазифалар хусусида сўз юритилди.

(Давоми 2-бетда).

«АСАКА» АТБ ТОМОНИДАН 2016 ЙИЛ МОБАЙНИДА АЖРАТИЛГАН КРЕДИТЛАР ТЎҒРИСИДА МАЪЛУМОТ

КРЕДИТ ҚЎЙИЛМАЛАРИ
ҲАЖМИ
5 318,7 млрд. сўм

АҲОЛИ УЧУН УЙ-ЖОЙ
ҚУРИЛИШИГА
454,9 млрд. сўм

ИНВЕСТИЦИОН ЛОЙИҲАЛАРНИ
ТАТБИҚ ЭТИШГА
1 380,7 млрд. сўм

КИЧИК БИЗНЕС ВА ХУСУСИЙ
ТАДБИРКОРЛИККА
1 520,0 млрд. сўм

(Батафсил 4-бетда ўқинг)

ХОРИЖИЙ ВАЛЮТАЛАРНИНГ СЎМГА НИСБАТАН КУРСИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 2017 йил 31 январдан бошлаб валюта операциялари бўйича бухгалтерия ҳисоби, статистик ва бошқа ҳисоботларни юритиш, шунингдек, божхона ва бошқа мажбурий тўловлар учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади.*)

1 Австралия доллари	2476,59	1 Канада доллари	2498,48	1 Норвегия кронаси	394,75	1 евро	3522,98
1 Англия фунт стерлинги	4126,23	1 Хитой юани	477,00	1 Польша злотийси	811,94	10 Жанубий Корея вони	27,95
1 Дания кронаси	473,40	1 Кувайт динори	10760,22	1 Сингапур доллари	2301,93	10 Япония иенаси	286,51
1 БАА дирҳами	893,10	1 Россия рубли	54,38	1 СДР	4446,35	*) Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмайди.	
1 АҚШ доллари	3280,25	1 Украина гривнаси	120,63	1 Туркия лираси	849,32		
1 Миср фунти	173,10	100 Ливан фунти	217,90	1 Швеция кронаси	371,95		
1 Исландия кронаси	28,32	1 Малайзия рингити	740,46	1 Швейцария франки	3291,11		

Айрим хорижий валюталарнинг ўтган ҳафтага солиштирма курсатқиси:

1 USD ▲ 3280,25 – (3265,54) | 1 EUR ▲ 3522,98 – (3483,95) | 1 GBP ▲ 4126,23 – (4056,46) | 1 JPY ▼ 286,51 – (287,38)

Депутатлар принципиал жиҳатдан муҳим ислоҳотларни амалга ошириш масалаларини муҳокама қилдилар

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик депутатлар корпуси фаолиятининг асосий принциплари бўлади. Шунингдек, ишларнинг ҳолатини шахсан ўрганиш ва аҳолининг зарурий эҳтиёжларини ҳал қилишда амалий ёрдам кўрсатиш мақсадида депутатларнинг жойлардаги фаолиятига алоҳида эътибор қаратилади.

Парламент қўйи палатаси депутатлари ўз ишларини «Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги қонун лойиҳасини биринчи ўқишда муҳокама қилиш билан давом эттирдилар.

Депутатлар таъкидлаганларидек, қонун лойиҳаси Ўзбекистон Республикасида тадбиркорлик фаолиятининг жадал ривожланишини таъминлаш, хусусий мулкни ҳар томонлама ҳимоя қилиш ва ишбилармонлик муҳитини сифат жиҳатидан яхшилашга доир комплекс чора-тадбирлар дастурини ижро этиш мақсадида ишлаб чиқилган.

Ушбу қонун лойиҳасида Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига давлат органларининг иш юритувида бўлган айрим маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишларнинг кўриб чиқилишини судлар ваколатига ўтказишни назарда тутувчи ўзгартиш ва қўшимчалар киритилмоқда. Ушбу қонун лойиҳасининг қабул қилиниши тадбиркорлик субъектларининг манфаат-

лари ва ҳуқуқларини ҳимоя қилишда суд ҳокимиятининг ролини оширишга, маъмурий ишларнинг ушбу тоифаларини кўриб чиқиш чоғида беғаразлик ва ҳолисликни таъминлашга хизмат қилади.

Шундан сўнг депутатлар эътибори «Банкротлик тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунига ўзгартишлар киритишни назарда тутувчи қонун лойиҳаси биринчи ўқишда тақдим этилди. Қайд этилганидек, ҳозирги вақтда банкротлик тўғрисидаги ишда келишмовчиликларни кўриб чиқиш натижалари юзасидан хўжалик судининг апелляция инстанцияси чиқарган қарорлар қасасия ва назорат тартибиде қайта кўриб чиқилмайди. Бу эса, ўз навбатида, кредиторлар ва қарздорларнинг юқори турувчи инстанцияларга судларнинг қарори устидан шикоят қилиш борасидаги ҳуқуқларини чеклайди. Ушбу қонун лойиҳасининг қабул қилиниши маскур чекловни бартараф этиш имконини беради ҳамда кредитор ва қарздорларга ўз ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишда кўпроқ эркинлик беради. Муҳокамадан сўнг депутатлар қонун лойиҳаларини биринчи ўқишда қабул қилдилар.

Мажлисида парламент аъзолари Қонунчилик палатаси ваколатларига тааллуқли бошқа масалаларни ҳам кўриб чиқдилар.

**Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси
Қонунчилик палатасининг
Ахборот хизмати.**

Аграр соҳани қўллаб-қувватлаш мақсадида «Ўзагроэкспортбанк» ташкил этилмоқда

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Қарорда таъкидланишича, Ўзбекистон Республикасининг резидентлари ва норезидентлари, шу жумладан, халқаро молия институтлари белгиланган тартибда «Ўзагроэкспортбанк» АТБ акциядорлари бўлишлари мумкин. Қарорда шунингдек, банкка 2020 йилнинг 1 январига қадар муддатда 15 фоиздан кам бўлмаган улуш билан стратегик хорижий инвесторни устав капиталига жалб этиш тавсия қилинган банд мавжуд.

Янги банк ва унинг филиаллари ҳужжатда белгилаб қўйилганидек, давлат рўйхатида олинган санадан бошлаб 5 йил муддатга барча турдаги солиқлар ҳамда давлат мақсадли жамғармаларига мажбурий ажратмалар тўлашдан озод қилинади. Бўшаётган маблағлар эса, банкнинг ресурс ва моддий-техника базасини мустаҳкамлашга мақсадли йўналтирилади.

«Ўзагроэкспортбанк» АТБнинг асосий вазифалари агросаноат маҳсулотлари, энг аввало, мева-сабзавот маҳсулотлари етиштириш ва экспорт қилишни ҳамда тегишли инфратузилмани ривожлантириш бўйича инвестиция лойиҳаларини устувор даражада молиялаштириш мақсадида жисмоний ва юридик шахсларнинг маблағларини жалб этиш, агросаноат тармоқлари ташкилотларига ва унинг

инфратузилмасига комплекс равишда кредит-ҳисоб-китоб хизматлари кўрсатишдан иборат бўлади. Шунингдек, банк агросаноат тармоғи ташкилотларини молиялаштириш учун хорижий инвесторлар, халқаро молия институтлари, чет эл банкларининг маблағларини жалб этиш, хорижий шериклар билан тўғридан-тўғри ҳамкорликни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратади.

Банк ўз фаолиятида комплекс тарзда маркетинг таҳлилини ташкил этиш ҳамда халқаро бозорларнинг ҳолати ва уларнинг ривожланиш истиқболлари, мамлакатимиз ишлаб чиқарувчиларининг экспорт имкониятлари тўғрисидаги маълумотларнинг ахборот банкини шакллантириш, Ўзбекистоннинг экспорт имкониятларини ахборот ёрдамида фол ёритиш, жумладан, хорижий банклар, халқаро ташкилотлар, дипломатик ва савдо ваколатхоналари билан фол ҳамкорликни амалга ошириш, шунингдек, халқаро реклама-савдо ахборот тармоқларига тизимли кириб боришни қамраб олади. Бундан ташқари, банк ўз мижозларига агросаноат маҳсулотлари, энг аввало, мева-сабзавот маҳсулотини халқаро бозорларга олиб чиқиш бўйича стратегиялар ишлаб чиқишга кўмаклашади.

Жасур МИРЗАЕВ.

«Standard & Poor's»: ўсиш суръатлари «барқарор»

Мамлакатимизда олиб борилаётган самарали иқтисодий сиёсат, хусусан, банк тизимини ислоҳ қилишнинг аниқ йўналишлари банк-молия тизимини барқарор ривожлантиришнинг мустаҳкам пойдевори бўлиб қолмоқда.

Яқинда «Standard & Poor's» халқаро рейтинг агентлиги Ўзбекистон банк тизимининг соҳавий ва мамлакат рискларини баҳолаш масалаларига бағишланган навбатдаги ҳисоботини эълон қилди.

Маскур ҳисоботда Ўзбекистон банк тизимининг рейтингини аниқловчи асосий омиллар, иқтисодий ва соҳавий рисклар, уларнинг йўналиши, бошқа мамлакатлар билан қиёсий баҳоси ва таққосламалари, ҳукуматнинг банк тизимини қўллаб-қувватлаши ва бошқа масалалар кўриб чиқилган.

Банк тизимидаги ислоҳотлар мамлакатимиз раҳбариятининг тижорат банкларининг молиявий барқарорлигини янада ошириш ва уларнинг ресурс базасини ривожлантириш, амалиётга тижорат банклари фаолиятини баҳолаш ва таҳлил қилишнинг халқаро стандартларини жорий этиш, кредит ташкилотларининг халқаро молия бозорларидаги иштирокини кенгайтириш орқали уларнинг инвестиция салоҳиятини оширишга қаратилган вазифалари доирасида амалга оширилмоқда.

«Standard & Poor's» экспертлари-

нинг фикрига кўра, Ўзбекистоннинг яхши иқтисодий ўсиш истиқболлари, миллий иқтисодиётдаги ўзига хосликлар туфайли юзга келаётган бюджет профицити ва жорий операциялар ҳисобварағи ижобийлиги, тижорат банкларининг мижозлар депозитлари ва молиявий маблағларидан таркиб топган ресурс базаси, давлат томонидан ўрнатилган назорат асосий ижобий омиллардир.

Шу билан бирга, экспертлар республика Марказий банкининг банк тизими капиталлаштиришни ошириш ва кредит операцияларининг назорат қилиш борасида қўллаётган қатъий иқтисодий интизоми етарлича ижобий аҳамиятга эга бўлаётганини қайд этганлар.

Агентлик баҳосига кўра, кредитлашнинг юқори суръатлари муайян мураккабликларни келтириб чиқариши мумкин, бироқ таҳлилчилар «улар иқтисодий ўсиш суръатларига номинал қийматда мос келади ва иқтисодиётда «баҳо пуфаклари»нинг пайдо бўлишига йўл қўймайди», деб ҳисоблайдилар.

(Давоми 4-бетда).

Мамлакатимизнинг истиқболдаги барқарор тараққиётини кўзлаб

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Шу билан бирга, Ҳаракатлар стратегияси ҳамда Давлат дастурлари орқали амалга оширилиши кўзда тутилётган ислоҳотлар, қабул қилиниши назарда тутилётган янги қонун ва қарорлар ҳамда уларнинг ижросида ҳар бир фуқаронинг иштироки, ташкилот, банк-молия соҳасининг ҳиссаси ҳақида фикр-мулоҳазалар билдирилди. Уларнинг аҳамияти, халқимиз ҳаётининг қайси жабҳаларига ўз фойдасини бериши, юртимиз фуқаролари ва меҳмонларининг кундалик турмушига қандай энгилмик ва қулайликларни олиб келиши мумкинлиги ҳақида тушунча берилди.

Илмий-амалий семинарда 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кенг ўрин берилган иқтисодиётни ривожлантириш ва либераллаштиришнинг устувор йўналишлари, жумладан, давлат бюджетининг барча миқёсларида мувозанатни сақлаш, маҳаллий бюджетларнинг даромад қисмини мустаҳкамлашга йўналтирилган бюджетлараро муносабатларни, пул-

кредит сиёсатини янада такомиллаштириш, миллий валютанинг ва ички бозордаги нархларнинг барқарорлигини таъминлаш, эркин конвертация ҳамда миллий валюта барқарорлигига эришиш, солиқ юкни камайтириш, ҳар солиққа тортиш тизимини соддалаштириш, банк тизимида қўллаётган ислоҳотлар ва истиқболли инвестицион лойиҳаларни амалга ошириш, янги турдаги суғурта хизматлари ва уларнинг юқори сифатини таъминлаш, фонд бозорини ривожлантириш, хорижий инвестициялар ва кредитларни жалб қилиш ҳамда улардан самарали фойдаланиш муҳимлиги қайд этиб ўтилди.

Айтиш ўринлики, 2016 йилда иқтисодиётга 16,6 млрд. АҚШ доллари миқдорда ёки 2015 йилдагига нисбатан 9,6 фоиз кўп инвестициялар йўналтирилди. Умумий қиймати 5,2 млрд. доллар бўлган 164 та йирик инвестиция лойиҳасини амалга ошириш яқунланди.

Президентимиз томонидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг йил якунларига бағишланган мажлисидаги маърузасида танқидий равишда

ҲАРАКАТЛАР СТРАТЕГИЯСИ — МАМЛАКАТНИ ИЖТИМОЙ-ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧИ

Пойтахтимизда 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси лойиҳасининг жамоатчилик муҳокамасига бағишланган медиа-хафталик бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати аъзолари ва Қонунчилик палатаси депутатлари, Инсон ҳуқуқлари бўйича Миллий марказ, Ўзбекистон электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциацияси, Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги, давлат ва жамоат ташкилотлари ҳамкорлигида ташкил этилган тадбирда миллий ва халқаро экспертлар, журналистлар, мамлакатимизда аккредитациядан ўтган дипломатик корпус вакиллари иштирок этди.

— Биринчи Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида олиб борилган кенг қўламли ислохотлар натижасида мамлакатимизда тинчлик ва осойишталик ҳамда миллатлараро тўтувлик таъминланди, — дейди Олий Мажлиси Сенати раиси ўринбосари Светлана Ортиқова. — Халқимиз эркинлиги ва манфаатларини ҳимоялаш, иқтисодий барқарорлик ҳамда ижтимоий ҳаётини юксалтиришга қаратилган кенг мазмунли саяё-ҳаракатларни изчил давом эттириш эса, бугунги куннинг энг муҳим вазифаларидандир. Мазкур Ҳаракатлар стратегиясида давлат ва жамиятни яқин 5 йилда ҳар томонлама ривожлантиришнинг устувор йўналишлари акс эттирилган.

Дарҳақиқат, давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан 2017-2021 йилларга мўлжаллаб ишлаб чиқилган ушбу ҳужжат давлат ва жамият қурилиши тизими-

ни такомиллаштириш, қонун устуворлигини таъминлаш ва суд-ҳуқуқ тизимини янада ислоҳ қилиш, иқтисодиёт ва ижтимоий соҳаларни ривожлантириш ҳамда либераллаштириш, хавфсизлик, диний бағрикенглик ва миллатлараро тўтувликни таъминлаш ҳамда чуқур ўйланган, ўзаро манфаатли ва амалий ташқи сиёсат каби йўналишларни қамраб олган. Бу борада кенг жамоатчилик фикр-мулоҳазаларини билиш, мутахассислар иштирокида комплекс таҳлил этиш, экспертларнинг шарҳи ва таклифларини ўрганиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси ҳукумат порталида (www.gov.uz) мазкур ҳужжат лойиҳаси эълон қилиниб, умумхалқ муҳокамасига киритилган.

Жамоатчилик муҳокамасини янада кенгайтириш мақсадида ташкил этилган медиа-хафталик доирасида Ҳаракатлар стратегиясининг бешта йўналиши бўйича мутахассислар тақдимотлари, улар юзасидан очиқ муҳокама ва мунозаралар, анжуманлар, брифинглар, ток-шоулар ўтказилди.

Хусусан, ушбу лойиҳада белгиланган учинчи йўналиш — мамлакатимиз иқтисодиётини янада ривожлан-

тириш ва либераллаштириш масалалари медиа-хафталик доирасида қизгин муҳокама қилинди.

Ўзбекистон Республикаси иқтисодиёт вазири ўринбосари Ш.Исмоилов, қишлоқ ва сув ҳўжалиги вазири ўринбосари, Ўзбекистон Қишлоқ ҳўжалиги илмий-ишлаб чиқариш маркази бош директори Ш.Тешаев, Давлат солиқ қўмитаси раиси ўринбосари, Солиқ академияси ректори Э.Ғадоев, Марказий банкнинг Кредит ташкилотлари фаолиятини лицензиялаш ва тартибга солиш департаменти директори ўринбосари Ж.Абдурашулов, Хусусийлаштириш, монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси раиси ўринбосари Р.Аминов, Савдо-саноат палатаси раиси ўринбосари вазири фаолиятини бажарувчи А.Икромов ва бошқалар мамлакатимиз макроиқтисодий барқарорлигини янада мустаҳкамлаш ва иқтисодий ўсиш суръатларини сақлаб қолиш йўналишидаги ҳар бир бандга шарҳ берди.

— Ҳаракатлар стратегиясида Ўзбекистон банк тизимини ислоҳ қилиш, илғор халқаро тажрибага мувофиқ пул-кредит сиёсатини янада такомиллаштиришга доир

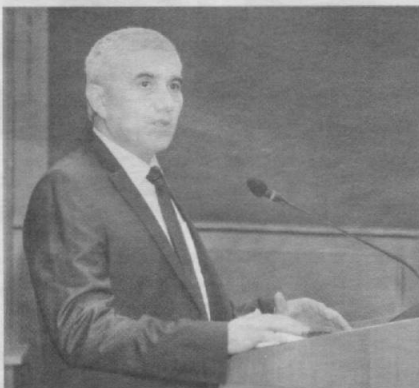
қатор вазифалар илгари суртилган, — дейди Ўзбекистон Республикаси Марказий банкнинг Кредит ташкилотлари фаолиятини лицензиялаш ва тартибга солиш департаменти директори ўринбосари Жаҳонгир Абдурашулов. — Миллий валюта ва ички бозордаги нархларнинг барқарорлигини таъминлаш, эркин конвертацияни таъминловчи валютага оид муносабатларни тартибга солиш, миллий валюта курсини шакллантиришда замонавий бозор механизmlарини жорий этиш, пул-кредит сиёсатини янада такомиллаштириш, банклар депозит базасининг капитализациясини чуқурлаштириш, барқарорлигини ошириш ҳамда уларнинг ишончилигини мустаҳкамлаш, истиқболли инвестицион лойиҳалар ҳамда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларини кредитлаш ҳажминини кўпайтириш, бунинг учун тижорат банкларининг халқаро молия институтлари билан ҳамкорлигини кенгайтириш, хорижий инвестициялар ҳажминини ошириш каби масалалар шулар жумласидандир. Шунингдек, лойиҳанинг кенг жамоатчилиги билан муҳокамасида тизимнинг бошқа йўналишларини та-

комиллаштириш бўйича ҳам таклиф ва мулоҳазалар билдирилди. Буларни босқичма-босқич амалга ошириш мамлакатимиз иқтисодий таракқиётини янги босқичга олиб чиқишга хизмат қилади.

Ҳаракатлар стратегияси лойиҳасида сугурта, лизинг, фонд бозорини ривожлантиришга доир савол-жавоблар ҳам ўртага ташланди. Экспертлар кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари учун солиқ юкини камайтириш ва солиққа тортиш тизимини янада соддалаштириш, солиқ маъмурчилигини такомиллаштириш ва рағбатлантиришнинг тегишли ҳолатларини кенгайтириш борасидаги ислохотларга кенг тўхтади. Қатнашчилар яқин келажақда саноат тармоқларини, хизматлар кўрсатиш соҳаси (жумладан, туризм)ни ривожлантириш, бунда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик улушини кўпайтириш, ишлаб чиқаришни модернизация қилиш, техник ва технология жўхатдан янгилаш, ишлаб чиқариш, транспорт-коммуникация ва ижтимоий инфраструктурага оид лойиҳаларни амалга оширишга қаратилган чора-тадбирлар мазмуни билан таништирилди.

Бир ҳафта давомида ОАВ ходимлари замонавий ахборот технологиялари билан жиҳозланган медиа-майдонда Ҳаракатлар стратегияси билан яқиндан танишиш, ахборот олиш ва уни мутахассислар шарҳи билан тезкор узатишга муваффақ бўлишди.

Эъзоз КАМОЛОВА.

қўрсатилган камчиликлар, мавжуд ҳал бўлмаган муаммолар ва тўлиқ ишлатилмаган захираларни ишга солган ҳолда, иқтисодиётнинг юқори ўсиш суръатларини сақлаб қолиш, фаол инвестиция сиёсатини давом эттириш, мамлакатимиз экспорт салоҳиятини ошириш, ҳудудларни комплекс ва интенсив равишда ривожлантириш, тадбиркорларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишни кучайтириш, давлатнинг иқтисодиётни бошқаришдаги ролини босқичма-босқич камайтириш ва унинг органлари ишини тубдан такомиллаштиришга йўналтирилган чора-тадбирларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш бўйича устувор вазифалар ва талаблар

атрофлича ўрганилди ҳамда ижро учун қабул қилинди.

Илмий-амалий семинарда ўз маърузаси билан чиқиш қилган Ўзбекистон Республикаси Банк-мания академиясининг «Банк иши» кафедраси мудири Б.Бердияровнинг таъкидлашича, бугунги кунда банк тизимини ислоҳ қилиш бўйича амалга оширилаётган дастурларда банкларнинг барқарорлигини ошириш, банклар капиталига қўшимча инвестицияларни жалб этиш, уларнинг фаолиятини халқаро стандартларга мувофиқ такомиллаштириш, кўрсатилаётган банк хизматлари ҳажминини кенгайтириш ҳамда

аҳолининг банкларга бўлган ишончини янада мустаҳкамлаш асосий йўналишлар этиб белгиланган.

Семинар муҳокамалари давомида 2017 йил учун мўлжалланган иқтисодий ва ижтимоий дастурнинг ўн битта энг муҳим устувор вазифалари эътироф этилди ва комплекс чора-тадбирлар режаси бўйича банк-молия соҳасининг фаол иштироки ҳақида таклифлар берилди.

Аҳолига муайян вақт давомида белгиланган лимит доирасида банк маблағлари ҳисобидан товар ва хизматлар учун тўловларни амалга ошириш имконини берувчи кредит карталарини муомалага киритиш, банк пластик

карталари орқали ҳисоб рақамларга масофадан хизмат кўрсатиш тизимларидан («SMS-банкнинг», «Интернет-банкнинг», «Мобиль-банкнинг») фойдаланиш имкониятларини кенгайтириш, тўлов терминалларидан фойдаланганлик учун ижара тўлови миқдорини икки мартага қисқартириш, пластик картадаги маблағларни бошқа картага ўтказиш бўйича кўрсатиладиган хизматлар учун тарифларни камайтириш, валюта ва солиқ назоратини соддалаштиришни ўз ичига олган электрон тижорат ривожланишини рағбатлантириш, пластик карталар орқали ўзаро ҳисоб-китоб қилиш тизимида олинмаган товар ва фойдаланилмаган хизмат учун тўловни қайтаришнинг тартиб-таомиллари ва технологияларини жорий этиш каби чора-тадбирлар шулар жумласидандир.

Мамлакатимиз Президенти томонидан республика макроиқтисодий комплекси, хусусан, банк-молия тизими олдига қўйилаётган вазифаларни ҳал этишда иқтисодчи олимлар ва экспертлар, хусусан, академия профессор-ўқитувчилари ва илмий ходимларининг янада фаол, сифатли ҳамда самарали тадқиқотларини амалга оширишлари ва ушбу жараённи янада кучайтиришлари лозимлигига алоҳида эътибор қаратилди.

Бекзод АКРОМОВ.

«Standard & Poor's»: ўсиш суръатлари «барқарор»

(Давоми. Бошланиши 2-бетда).

Экспертлар корпоратив кредитлар портфелига боғлиқ бўлган иқтисодий ўсиш ва рискларнинг прогноз қилинаётган юқори суръатларини эътиборга олиб, кредит портфелидаги муаммоли кредитлар яқин 12-18 ой ичида 1,5 фоиздан ошмаслигини қайд этидилар.

«Standard & Poor's» банк тизимида тўпланган молиявий маблағларни баҳолаётган экан, кредитларнинг салмоқли қисми мижозларнинг депозитлари ҳисобига молиялаштирилган ва четдан жалб этилган маблағлар атиги 14 фоизни ташкил этаётганини эътиборга олади.

Бундан ташқари, экспертлар Ўзбекистон банк тизимининг соҳавий рискин «барқарор» деб баҳолайдилар. Тижорат банклари томонидан молиялаштириш ва корпоратив депозитлар ҳажмининг ошиши туфайли Ўзбекистон

банклари ресурс базасини нисбатан барқарор деб баҳолайдилар.

Мамлакатимиз банкларининг барқарор мавқеи банк тизимига бўлган ишонч ҳамда корпоратив депозит ва аҳолининг бўш пул маблағларини жалб қилишнинг мустақам асоси бўлиб қолмоқда. Натижада тижорат банкларида сўнги беш йилда жами депозитлар ҳажми 3,5 марта, охириги бир йил ичида эса 25,2 фоиз ошди.

Республика банк тизимининг кўрсаткичлари барқарорлигича, баъзи меъёрлар бўйича халқаро стандартлар талабларидан ҳам юқориликча қолмоқда.

Банк тизимининг молиявий барқарорлигини мустақамлаш борасида олиб борилаётган аниқ мақсадли чора-тадбирлар сўнги беш йилда жами капитални 2,5 марта, охириги бир йилда эса 20 фоиз ошириш имконини берди. Банк тизимининг ка-

питали етарлиги даражаси халқаро стандартлардан уч баравар юқоридир.

Банк тизимининг жорий ликвидлик даражаси 64,4 фоизни ташкил этиб, бу кўрсаткич ҳам халқаро стандартлардан икки баравар ортқидир.

Бугунги кунда мамлакатимизнинг барча банклари ўзларининг барқарорлиги ва ўсиш суръатларини исботловчи «Standard & Poor's», «Moody's» ва «Fitch Ratings» халқаро рейтинг агентликларининг ижобий баҳолағари эгалар.

Қайд этиш ўринлики, 2016 йилнинг август ойида «Moody's» агентлиги «Ўзбекистон банк тизимининг ривожланиш истиқболлари» деб номланган ҳисоботида банк тизимининг ривожланиш истиқболларини еттинчи йилда ҳам «барқарор» деб баҳолади.

**Ўзбекистон Республикаси
Марказий банки
Матбуот хизмати.**

Янги квартира учун ЯНГИ ИМКОНИАТ

«Ипотека-банк» акциядорлик-тижорат ипотека банки томонидан уй-жой учун бошланғич бадалларни жамлаш мақсадида янги «Имконият» номли ютуқли омонат жорий этилди.

Маълумки, Президентининг 2016 йил 22 ноябрдаги «2017-2020 йилларда шаҳарларда арзон кўп квартираларни қуриш ва реконструкция қилиш дастурини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 2660-сонли Қарорига мувофиқ, вилоят марказларида ижтимоий йўналишда уй-жойга зарурати бор, уй-жой шароитларини яхшилашга эҳтиёжманд оилалар учун турар жой бинолари бунёд этилмоқда. «Ипотека-банк» АТИБ эса, мазкур турдаги уй-жойларни молиялаштирувчи муассасалардан бири ҳисобланади.

Шу муносабат билан банк аҳолига бу борада кўшимча қулайлик яратиш мақсадида «Имконият» номли жамғарма депозит турини ишлаб чиқди.

Омонатга қўйиладиган пул маблағларининг минимал миқдори 15 млн. сўм. Шунингдек, омонатини сақлаш давомида мижоз унга чекланмаган

миқдорда кўшимча маблағлар киритиб бориши мумкин.

Миллий валютадаги ушбу омонатнинг жозибадорлиги – унинг ютуқли турда эканлигидадир. Депозит бўйича ютуқлар тиражи ўтказилганда омонатчилар мазкур омонат бўйича ҳисобланган фоиз марказларида ижтимоий йўналишда уй-жойга зарурати бор, уй-жой шароитларини яхшилашга эҳтиёжманд оилалар учун турар жой бинолари бунёд этилмоқда. «Ипотека-банк» АТИБ эса, мазкур турдаги уй-жойларни молиялаштирувчи муассасалардан бири ҳисобланади.

Шу муносабат билан банк аҳолига бу борада кўшимча қулайлик яратиш мақсадида «Имконият» номли жамғарма депозит турини ишлаб чиқди.

Омонатга қўйиладиган пул маблағларининг минимал миқдори 15 млн. сўм. Шунингдек, омонатини сақлаш давомида мижоз унга чекланмаган

Гулшан ЮСУПОВА.

ИЖРО ТАҲЛИЛИ ВА ОЛДИНДАГИ УСТУВОР ВАЗИФАЛАР

«Асака» акциядорлик-тижорат банки 2016 йил мобайнида ўз фаолиятини мамлакатимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастурининг энг муҳим устувор вазифаларини изчил амалга ошириш ҳамда барча йўналишлар бўйича барқарорлигини мустақамлаш, капиталлашув даражасини ошириш ва юқори халқаро рейтинг кўрсаткичларига эришиш чора-тадбирларига қаратди.

Бу ҳақда муассаса Бошқарувининг кенгайтирилган мажлисида батафсил маълумот берилди. Унда қайд этилганидек, 2016 йил якунлари бўйича банкнинг жами активлари 3,04 трлн. сўмга ўсиб, 2017 йил 1 январь ҳолатига ўра, 10,45 трлн. сўмни ташкил этди, капитали 108,0 млрд. сўмга ўсиб, 1023,76 млрд. сўмга етказилди.

Банк мунтазам равишда ўз таркибий тузилмалари фаолияти самарадорлигини ошириш ва мамлакатимиз молия бозоридаги иштирокини кенгайтириш бўйича фаол ишларни олиб бормоқда. Ҳозирги кунда муассасанинг 26 та филиал, 83 та минибанк, 290 дан зиёд чакана банк хизматларини кўрсатувчи шохобчалари орқали аҳоли ва ҳўжалик юритувчи субъектларга барча турдаги юқори сифатли банк хизматларини кўрсатиб келмоқда.

Мижозлар базасини кенгайтириш борасида амалга оширилган саяёҳаракатлар натижасида эса, банк мижозлари сони 261,4 минг нафарга кўпайиб, 1923,3 мингга ташкил қилди.

Барча тижорат банклари қатори «Асака» банк фаолиятида ҳам кредитлаш сийсати энг устувор йўналишлардан ҳисобланади. Кредит портфелини доимий равишда шакллантириб бориш, диверсификациялаш, йўналтирилган кредитлар бўйича рисклар бошқарувини самарали ташкил этиш борасида муассаса томони-

дан тизимли равишда чора-тадбирлар кўриб борилмоқда.

Банк Бошқаруви йўғилишида 2016 йилда муассаса томонидан республикамиз иқтисодиётининг турли соҳаларига йўналтирилган кредит қўйилмалари ҳажми 5318,7 млрд. сўмни ташкил қилганлиги, жорий йилда реал секторга доир йирик лойиҳаларни молиялаштиришга жалб қилинаётган ушбу сармоялар ҳажмини янада ошириш мўлжаллангани қайд этилди. Таъкидлаш жоиз, «Асака» банк юртимиздаги автомобилсозлик, тоғ-кон, нефть-газ, кимё, энергетика, энгил санат, озиқ-овқат, фармацевтика санати, транспорт, қурилиш каби йирик тармоқларни фаоллик билан молиявий қўллаб-қувватламоқда.

Шунингдек, банк ҳисобот даврида инвестицион лойиҳаларнинг татбиқ этилишига 1 380,7 млрд. сўм ажратди, давлат Инвестиция дастурига мувофиқ, 273,4 млн. АҚШ доллари миқдоридagi инвестиция лойиҳаларини молиялаштирди. Республикаимиз пойтахти ва вилоятларда аҳолини уй-жой билан таъминлаш мақсадида уй-жой қурилиши учун пудратчи ташкилотларга 454,9 млрд. сўм миқдоридa кредитлар йўналтирди. Пировадидa, бугунги кунга келиб, «Асака» банк кредитлари ҳисобига 74 та кўп қаватли турар жой бинолари қуриб битказилди. 2099 хонадон барпо этилиб, имтиёзли ипотека кредити асосида уй-

жой эҳтиёжмандларига топширилди.

Бундан ташқари, банк томонидан 55,0 млрд. сўм миқдоридa лизинг хизматлари кўрсатилиб, лизинг портфели ҳажми 124,7 млрд. сўмга етказилди. Мамлакатимиз Биринчи Президентининг «Иқтисодиёт реал сектори корхоналарининг молиявий барқарорлигини янада ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 4053-сонли Фармони ижросини таъминлаш мақсадида банк балансида қабул қилинган банкрот корхоналарнинг 46 таси янги инвесторларга сотилди. Банкрот корхоналар негизда банкнинг 14 та шўъба корхонаси ташкил қилинди. Ушбу корхоналарга банк томонидан жами 80,6 млрд. сўм миқдоридa инвестициялар киритилиб, 4 214 та янги иш ўринлари яратилди. Ишлаб чиқариш фаолияти тикланган банкрот корхоналарда жами 850,4 млрд. сўм миқдоридa маҳсулотлар ишлаб чиқарилиб, 77,9 млн. доллар миқдоридaги маҳсулотлар экспорт қилинди.

Мамлакатимизда кичик бизнес ва

хусусий тадбиркорликни ривожлантириш, ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳаларини қўллаб-қувватлаш борасида қўрилаётган чора-тадбирларда «Асака» банкнинг ҳиссаси ошиб бормоқда. 2016 йил давомида банк барча молиялаш манбалари ҳисобидан ушбу соҳага 1 520,0 млрд. сўм миқдоридa кредит маблағлари ажратди.

Мажлисида банк чакана хизматларини ривожлантириш юқори суръатда давом эттирилиши белгилаб олинди. Омонатлар турини кенгайтириш, жозибадорлигини ошириш, пластик карталар асосидаги интерактив хизматлар доирасини янгилаш, бу борада хизмат кўрсатиш инфратузилмасини ривожлантириш ва уларнинг амал қилиш жараёни бўйича мониторинг олиб боришни кучайтириш масалалари муҳокама этилди.

Барча муҳокама қилинган масалалар юзасидан «Асака» банк Бошқаруви томонидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Наргиз АҲМЕДОВА.

Банкдан янги мобиль хизмат

«Қишлоқ қурилиш банк» акциядорлик-тижорат банки мижозлар учун янги «Депозит банкинг» мобиль хизматини жорий қилди.

Эндиликда банк омонатчилари мазкур мобиль дастур ёрдамида ўз депозит ҳисоб рақамларидаги маблағлар доирасида нақдсиз амалиётларни банк муассасаларига келмасдан, шахсий мобиль телефонлари орқали бажариши ҳамда омонатлари бўйича маълумот олиш имконига эга бўлдилар. Бунда муассаса мижозлари «Депозит банкинг» мобиль дастуридан хавфсиз фойдаланишлари учун махсус логин ва пароллар билан тасминланади.

Омонатларга ҳисобланган фоизларни чиқим қилиш, муддати тўлган омонатларни тўлиқ ёки қисман қайта расмийлаштириш дастур тақдим этадиган хизматлардандир.

Агар мижоз омонатини қисман расмийлаштирмоқчи бўлса, орадаги фарқ қиладиган сумма унинг талаб қилиб олинган ҳисоб рақамига автомат тарзда ўтади. Бунда омонатни нақдсиз ёпиш ёки омонатни муддатидан олдин нақдсиз ёпиш амалиётлари бажарилади.

Омонатларни ёпишда ёки уларга ҳисобланган фоизларни чиқим қилишда омонат унга ҳисобланган фоиз суммалари ҳам автомат равишда ҳисобланади. Ҳисобланган устамалар жисмоний ва юридик шахсларнинг ҳисоб рақамлари ёки «Қишлоқ қурилиш банк» томонидан жисмоний шахсларга эмиссия қилинган пластик карталарга ўтказиб берилиши мумкин.

Бундан ташқари, мижозлар «Депозит банкинг» мобиль дастури ёрдамида омонат шартлари, омонат ҳисобварақлари айланмаси ҳамда уларнинг муддатлари тугаганлиги тўғрисида «SMS-хабарнома» олиб борадилар.

Шунингдек, «Қишлоқ қурилиш банк» томонидан чакана хизматлар бозоридagi фаолиятини доимий кенгайтириб бо-

риш, мижозларнинг банк фаолиятига бўлган ишончини янада мустаҳкамлаш чоралари кўриб келинмоқда. Ҳозирда банкнинг жамғарма кассаларида омонатчилар билан амалиётлар бажарилишида, омонатчи билан банк ўртасида тузиладиган депозит шартномалари, кириш ва чиқим ордерлари автоматлаштирилган тизим орқали чоп этилиши, омонатчиларга омонат маблағлари тўғрисида маълумот олиш имкониятини берадиган «SMS-омонат» хизмати йўлга қўйилган бўлиб, бу ўз навбатида, омонатчиларнинг вақтларини тежаш билан бирга, уларга сифатли ва қулай банк хизматларини кўрсатишга шартли туғдирмоқда.

Фуқароларнинг банкдаги омонатларини ҳимоялашни янада кучайтириш, омонатлар билан боғлиқ операцияларни мижозларнинг иштирокисиз амалга оширилмаслигини қатъий назоратга олиш мақсадида эса, банк шахснинг бармоқ излари намунасида фойдаланиш – «Биометрик идентификациялаш» тизимини жорий қилмоқда.

Ушбу тизимнинг афзаллиги шундаки, технология асосида омонат ҳисобварақларидаги маблағлар билан боғлиқ барча операцияларни омонат эгаси бўлган мижознинг бевосита иштирокисиз амалга ошириши имкони бўлмайди, омонат маблағларига нисбатан банк ходимларининг дахлсизлиги таъминланади.

Бир сўз билан айтганда, «Қишлоқ қурилиш банк» мижозларнинг талабларидан келиб чиқиб, аҳоли учун замонавий ва қулай хизматлар кўрсатиш орқали республика банк-молия тизимидаги ислохотлар жараёнида ўз иштирокини янада фаоллаштиришга интилоқда.

Назира МАВЛОНОВА.

Имкониятлар самараси

Қорақалпоғистон Республикаси Амударё туманидаги «Тамара-Феруза» хусусий корхонасида миллий ва замонавий услубдаги либослар, ўқувчилар формаси тикиш йўлга қўйилган.

2009 йил фаолият бошлаган корхонада айни пайтда 5 нафар хотин-қиз доимий иш билан банд.

– Тadbirkorларга яратилаётган кенг имкониятлардан фойдаланиб, ўтган йил кузда «Микрокредитбанк»нинг 40 млн. сўмлик кредити ҳисобидан цехга 15 та янги замонавий тикув ускунаси ўрнатдик, – дейди Тамара Юсупова.

– Бунинг самарасида иш суръати ва сифати янада ортди. Келгусида кўшимча иш ўринлари яратишни режалаштирганмиз.

ЎзА.

Аҳоли билан яқин мулоқот

Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев томонидан белгилаб берилган вазифаларни бажариш ҳамда «Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили»да тadbirkorлик фаолияти билан шугулланиш учун кенг имкониятлар яратиш мақсадида тижорат банкларида тadbirkorларга молиявий кўмаклашнинг янги усуллари жорий этилди.

Бунда молия муассасалари тегишли ташкилотлар билан ҳамкорликда жойларда аҳолини тadbirkorликка жалб қилиш, уларни банк хизматлари, хусусан, кредит маблағларидан самарали фойдаланиш кўникмаларини ошириш мақсадида учрашув ва семинарлар ташкил этиш билан бирга, ўз минтақавий филиаллари масъул ходимлари иштирокида бевосита аҳоли хонадонларига ташриф буюриб, уларнинг бизнес билан шугулланишлари молиявий кўмак бериш имкониятлари хусусида кенг ва атрофлича тушунтиришлар олиб бормоқда.

Мулоқотлар чоғида тadbirkorлик фаолиятини амалга ошириш учун ажратилаётган кредитлар, уларнинг шартлари, кредит ҳужжатларини расмийлаштириш тартиби, гаров таъминоти тўғрисида маълумот ва тарқатма материаллар бериб борилмоқда.

Ўз навбатида, тadbirkorлик фаолиятини амалга ошириш истагини билдирган фуқароларга намунавий лойиҳалар тақдим этилиб, уларга кредит ҳужжатларини тайёрлаш бўйича тегишли маслаҳатлар берилмоқда ва қисқа муддатларда кредит маблағлари ажратиш чоралари кўрилмоқда.

– Тadbirkorликни бошлаш учун банклар томонидан бошланғич сармоялар берилишидан бугун барчанинг хабари бор. Аммо уни олиш ва фойдаланишдаги тартибларни ҳамма ҳар хил талқин қилади, – дейди сирдарёлик Малика Нуриддинова. – «Ўзсаноатқурилишбанк» ходимларининг уйимизга ташриф буюриши оилавий тadbirkorлигимизни йўлга қўйишга туртки бўлди. Бизнесга қўл

уриб, шунга амин бўлдимки, айланма маблағингиз қанча бўлишидан қатъи назар, шахсий иш юритиш кишининг ўзига бўлган ишончини оширар экан. Бунда фақатгина тadbirkorдан уздабурон ва ҳалол ишлаш талаб этилади.

Бугунги кунда банклар томонидан аҳолига қишлоқ ҳўжалиги тармоғида – чор-

хизматлари кўрсатиш, автомобилларга техник хизмат кўрсатиш ва ювиш шохобчаларини кўпайтириш, компьютер хизматларини кўрсатиш, новвойхона ва қандолат маҳсулотларини ишлаб чиқаришни кенгайтириш каби турли йўналишлар бўйича кредит ажратиш тақлиф этилмоқда.

вачилик, паррандачилик, асарачилик, қўвчилик, боғдорчилик ва узумчилик, иссиқхоналар қуриш, балиқчилик, мева-сабзавотлар етиштириш ва уларни қайта ишлаш, кичик ишлаб чиқариш цехларини ишга тушириш, хўнарамандчилик ҳамда тикувчилик ва чеварликни ривожлантириш, сервис соҳасида – сартарошхона ва гўзаллик салонлари хизмати, пойабзал таъмирлаш ва маиший техникаларни тузатадиган устахоналар ҳамда ҳаммомларни ташкил этиш, умумий овқатланиш хизматини йўлга қўйиш, аҳолига транспорт

– «Ўзсаноатқурилишбанк» ёрдамида ўз томорқамда чорва молларини кўпайтириш ишларини бошлаб юбордим, – дейди ёш тadbirkor Атҳам Норбоев. – Бундай бегараз ёрдамдан жуда мамнунмиз ва муассаса билан ҳамкорлигимиз қисқа муддатда ўз маҳсулини беришига ишонамиз.

Айтиш жоиз, банкларнинг бундай имтиёзли кредитларидан унумли фойдаланиб, ўз бизнесларини ташкил этиш фуқароларнинг уч ва имконияти, қобилияти ва салоҳиятини рўёбга чиқариши учун қулай замин яратмоқда.

Эъзоз КАМОЛОВА.

ЯНГИ БАНК МАҲСУЛОТЛАРИНИ ИШЛАБ ЧИҚИШДА МУВАФФАҚИЯТГА ЭРИШИШ ОМИЛЛАРИ

Ахборот технологияларидан кенг миқёсда фойдаланишнинг кенгайиши истикболда молиявий хизматлар кўрсатиладиган мақсадли аудиториани юзага келтиради. Чунончи, банклар ахборот технологияларининг шиддат билан ривожланиб бораётганини ҳисобга олмоғи лозим. Бугун жаҳон бўйича интернет тармоғидан фойдаланувчилар сони 3,5 млрд.дан ортган. Уларнинг аксарият қисми, яъни 2,5 млрд. нафари ривожланаётган мамлакатлар фуқароларидир. Интернетдан фойдаланиш кенгайиб боришига оид тенденциянинг динамикасини баҳолаш учун Бутунжаҳон электралоқа уюшмаси қайд этган рақамларни куйида келтириб ўтсак: сўнги 15 йил давомида интернет фойдаланувчилари улуши қарийб етти баробар, яъни 6,5 фоиздан 43 фоизга ўсган¹.

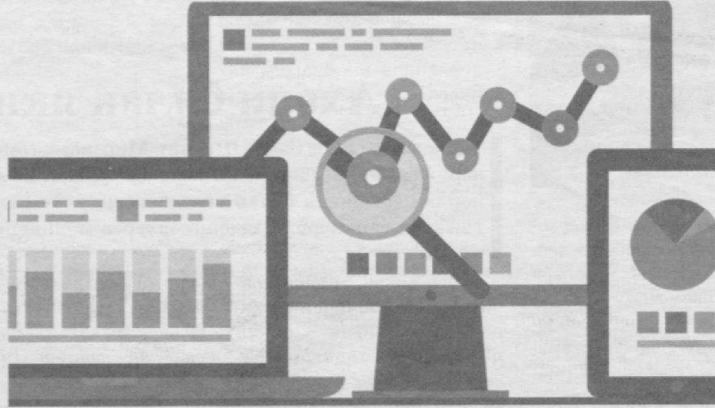
Мобиль алоқа воситаларидан фойдаланувчиларга оид маълумотни ҳам келтирамиз. Сабаби банк технологияларини татбиқ этиш ва янги маҳсулотларни тақдим қилишда мобиль алоқа операторларининг хизматидан фойдаланади. Ҳатто айрим давлатларда мобиль алоқа абонентлари сони давлатнинг умумий аҳолиси сонидан ортади, боиси бир пайтнинг ўзида бир нечта сым карталаридан фойдаланувчилар кўпчиликини ташкил қилади. Шундай қилиб, 5 млрд. нафар аҳолига 7,4 млрд. сым карта тўри келмоқда.

Жаҳон бозорига IT-технологиялар ва уларнинг турли соҳаларга чуқур кириб келиши молиявий маҳсулотлар тақдим этиш тармоғида кучли рақобат муҳити юзага келишига сабаб бўлмоқда. Сўнги йилларда янги инновацион молия маҳсулотлари билан жаҳон бозорига кириб келаётган ва қисқа фурсатларда мижозлар ўртасида оммавийлашиб бораётган номолиявий ташкилотлар саффи тобора кенгайиб бормоқда. Хусусан, улар орасида энг оммабоп ва самарали маҳсулотлардан бири сифатида фойдаланувчиларнинг эътирофига сабаб бўлган хизматлардан бири банк-молия тўловларини ўша захотийёқ қабул қилиш хизмати ҳисобланади. Мисол учун, Россиядаги банк тузилмалари бу каби хизматларни жорий этишда салмоқли ўринни эгалламаса-да, бошқа кўплаб нуфузли компаниялар бу борада тўлов киосклари, электрон тўлов тизимлари, кредит ташкилотлари билан яқиндан ҳамкорлик ўрнатишда етакчиликни қўлдан бой бермаяпти.

Зудлик билан тўловларни қабул қилиш ва жўнатиш хизмати билан чамбарчас боғлиқ бўлган бозордаги яна бир тармоқ – электрон тўлов тизимлари асосан интернет тармоғи орқали тўловларни амалга оширишни назарда туттади. Шу боис бугунги кунда жаҳоннинг кўплаб банклари бозорга банк карталаридан интернет орқали тўловларни амалга ошириш билан боғлиқ хизматларни ўзида акс эттирган, жумладан, қўшимча технологиялардан фойдаланиш, мисол учун, виртуал карталарни ишлаб чиқишни назарда тутувчи салмоқли лойиҳалар билан кириб келмоқда.

Банк бозоридаги истикболли хизматлардан яна бири транспорт соҳасида қўлланилмоқда. Транспорт

Шиддат билан ривожланиб бораётган ҳозирги замонда банклар бозордаги рақобатбардошликни энгиб ўтиш учун янги турдаги маҳсулот ва хизматларни ишлаб чиқиши ҳамда амалиётга татбиқ этиши муҳим аҳамият касб этмоқда. Янги технологиялардан фойдаланиш, молия бозориди турли хил номолиявий провайдерларнинг юзага келишини таъминлаш жаҳон банк бозориди рақобатнинг ўсишига олиб келмоқда. Бу эса бозорда ўз ўринини сақлаб қолиш ва янада мустахкамлаш мақсадидаги тижорат банкларидан янги хизмат ва маҳсулотларни ишлаб чиқиш ҳамда амалиётга жорий этишни тақозо этади.

билан боғлиқ иловаларни ўзида мужасам этган банк карталарининг ишлаб чиқиши истикболда катта ҳажмдаги пул маблағларининг кириб келишига хизмат қилиши башорат қилинапти.

ЯНГИ МАҲСУЛОТЛАР ИШЛАБ ЧИҚИЛИШИНИ БОШҚАРИШ ТИЗИМИНИНГ САМАРАДОРЛИГИ

Янги маҳсулотлар ишлаб чиқиши ва жорий этилиши мавзусида сўз юритилар экан, айрим маълумотларга тўхталмасдан бўлмайди. Шундай қилиб, истеъмол товарлари тармоғидаги 23 фоиз даромад янги маҳсулотлар туфайли келиб тушади. Бу кўрсаткич 3 фоизни ташкил қилувчи бошқа турдаги тармоқлар ҳам йўқ эмас. Кредит маҳсулотлари ҳақида сўз юритилганида, бу борада ўтказилган тадқиқот натижаларини қайд этиш даркор. Ўрганишлар натижасига кўра, амалиётга жорий этилган аксарият янги маҳсулотлар тармоқ учун эмас, балки ҳар бир ташкилот учун янгилик ҳисобланади. Бундай хулосага келишга сабаб маблағи унчалик кўп бўлмаган кредит ташкилотлари янги турдаги маҳсулотларни ишлаб чиқиш ва сиров тарихида қўллаш учун етарлича маблағга эга бўлмаслиги билан боғлиқ. Бу муҳим омилни янги маҳсулотни ишлаб чиқиш ва жорий этишга оид қарор қабул қилмоқчи бўлган банклар эътибордан четда қолдирмагани маъқул.

Янги молия маҳсулотини ишлаб чиқиш жараёнини ташкиллаштиришга тўғри ёндашиш қанчалки муҳим аҳамиятга эгаллигини куйидаги маълумотлар билан асослаймиз: мутахассислар фикрига кўра, йирик компанияларнинг янги маҳсулот ишлаб чиқариш жараёнида муваффақиятсизликларга учраш эҳтимоли ҳам улкан бўлади, яъни бу кўрсаткич ўрта ҳисобда 65 фоизни ташкил этади². Шу билан бирга, бозорда мавжуд янги маҳсулотларнинг деярли 90 фоизи билан кўзланган мақсадларга эришиб бўлмайди³. Шундай қилиб,

янги маҳсулотлар муваффақиятли татбиқ этилишининг асосий омилларидан бири янги хизматлар ва воситалар ишлаб чиқишишни бошқаришнинг самарали тизими мавжудлигига боғлиқ. Ушбу жараённинг боришига оид механизм куйида келтирилган суратда акс эттирилган. (1-расм).

МАҚСАДЛИ РАҒБАТЛАНИШЛАР ЁРДАМИДА БАНК МИЖОЗИ ХАТТИ-ХАРАКАТИНИ БОШҚАРИШ

Мутахассислар маҳсулот ишлаб чиқишида турли ёндашувлардан фойдаланиш мумкинлигини таъкидлайди. Банк маҳсулотлари учун олти турдаги тактик ёндашувлар ишлаб чиқилган: мақсад, оддийлик, тезлик, хавфсизлик, такоррланиш ва қўтилмаган воқелик.

Мақсад. Маҳсулот ишлаб чиқишидан аввал ушбу жараёнга бириктирилган барча ходимлар ва асосийси, истикболда улардан фойдаланувчилар учун тушунарли муайян мақсад мавжуд бўлиши лозим. Барча иштирокчилар янги маҳсулот қандай мақсадда ишлаб

чиқилаётганини англаб олиши шарт. Акс ҳолда, жаҳон тажрибасидан маълумки, «блок» номи билан аталувчи камчиликлар юзага келиши мумкин. Шу боис аввало жамоанинг барча аъзолари томонидан тасдиқланган режа ва услубий тавсиялар ишлаб чиқиши мақсадга мувофиқ. Режа асосида амалга оширилиши кутилаётган ҳаракатлар ва қабул қилиниши лозим бўлган қарорлар белгилаб олинади.

Оддийлик. Маҳсулот кўпчилик учун тушунарли бўлиши лозим. Агар мутахассис маҳсулот ёки хизматнинг моҳиятини урта гап билан тушунтириб бера олмаса, мазкур маҳсулот мураккаб маҳсулот ҳисобланади. Ушбу таъминот банкларга ўта оддий маҳсулотни тақдим этишни, мисол учун, белгиланган давр бўйича 30 йилга ипотека кредитини ажратиши лозимлигини аналитмайди.

Мижозлар базасининг ўзига хослигини ҳисобга олиб, мақсадли рағбатлантириш маҳсулотлари орқали мижозлар ҳаракатини бошқариш банк фаолиятида даромадни сақлашнинг ягона йўли ҳисобланади. Замонамизда мавжуд эҳтиёж ва шароитлардан келиб чиқиб, кредитлашда янги инновацион қарорларни излаб топиш, банк фаолиятида янги технологиялардан фойдаланиш кўламини кенгайтириш банкларга нобанк ташкилотлар билан рақобатга киришиш имкониятини тақдим этади. Жаҳоннинг кўплаб банклари асосий эътиборини муайян банк мижозлари базасининг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олган маҳсулотни ишлаб чиқишга эмас, балки мижозларнинг биргина эҳтиёжини қондиришга йўналтирилган бир неча хилдаги маҳсулотларни тақдим этишга қаратмоқда. Шундай қилиб, банк соҳаси бўйича халқаро мутахассисларнинг хулосасига кўра, ўз мижозларини изчил ўрганган ва уларнинг ҳар биридаги молиявий эҳтиёжларга нисбатан ҳозиржавоб бўлган ҳамда оддий фойдаланиладиган маҳсулот ёки хизматларни ишлаб чиққан банклар энг етакчи банклардир.

Тезлик. Кучли рақобат муҳити ҳукм сураётган бозорда тезлик ва қўтилмаган ҳолатларнинг афзаллиги молия ва номолиявий ташкилотлар томонидан

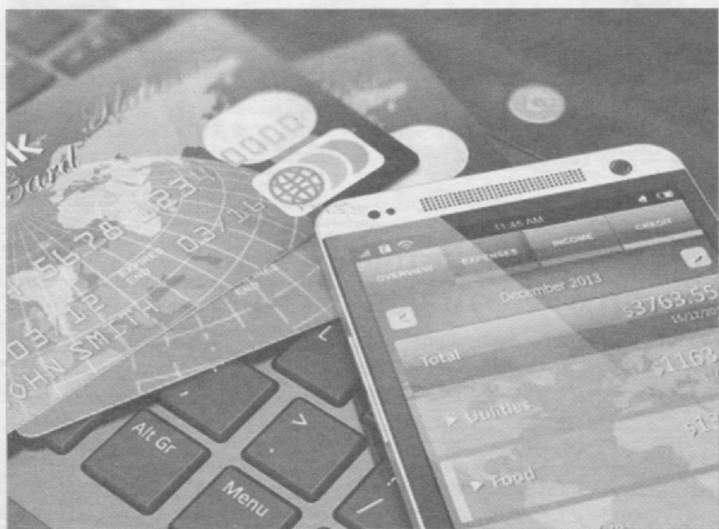

1-расм. Маҳсулот ишлаб чиқариш жараёни.

¹ (http://www.bizhit.ru/index/polzovatel_i_interneta_v_mire/0-404) халқаро электралоқа маълумотлари асосида.

² Adams, R. (2010). *If you build it will they come? Three steps to test and validate any market.* New Jersey: John Wiley & Sons Inc.

³ Yahaya, S.Y. & Bakar, N.A. (2007). *New product development management issues and decision-making approaches.* Management Decision, 45(7), 1123-1142.

тан олинмоқда. Янги маҳсулотлар ишлаб чиқилишида тезликка риоя этилиши банкларга бозор имкониятларидан фойдаланиш имкониятини тақдим этади. Бироқ ушбу жараёнда ҳақли савол туғилади. Банкларда янги маҳсулотни қисқа фурсатларда ишлаб чиқиш ва жорий этиш жараёнини ўзида акс эттирган мақбул тизим мавжудми?

Хавфсизлик. Жорий этилиши кутилаётган маҳсулотга оид маълумотлар у татбиқ этилгунга қадар сир сақланиши лозим. Зарур маҳсулотни мижозларга ўз вақтида тақдим этиш муҳим аҳамиятга эга. Бу жараёнда хато ва камчиликларга йўл қўймаслик мақсадида янги маҳсулот ишлаб чиқиш ва амалиётга татбиқ этиш борасида етарли тажрибага эга малакали мутахассисларни жалб этиш мақсадга мувофиқдир.

Такрорланиш. Маҳсулот ишлаб чиқишнинг кенг миқёсли жараёнида такрорланувчи ҳолатларни шакллантириш пухта тайёрланган ҳаракат режасидан бошланади. Манбалар етишмовчилиги, лойиҳадан кўзланган мақсадни тўғри тушунмаслик ёки маҳсулотнинг бозордаги салоҳиятини тўғри баҳоламаслик муваффақиятсизликларга сабаб бўлиши мумкин. Лойиҳанинг барча иштирокчилари томонидан аввалдан тасдиқланган режага амал қилиш янги маҳсулот ишлаб чиқиш жараёнида салбий ҳолатлар юзага келишининг олдини

олишига ёрдам беради. Янги маҳсулот ишлаб чиқишнинг барча босқичи ҳақида ҳар бир иштирокчи тушунчага эга бўлиши мақсадида жамоада барча жараённи қайд қилиб борувчи мутахассис бўлиши лозим.

Кутилмаган воқелик. Жаҳон тажрибаси шуни кўрсатадики, мижоз кутмаган янгилик ёки қулайликни ўзида акс эттирувчи янги маҳсулот ёки хизмат мижоз томонидан ижобий қабул қилинади. Мисол учун, банк ходимининг кўнғироғи асосида мижоз ўз талабига кўра очилган янги дебет картаси ёки аксинча, кўп даражали тизим орқали ажратилаётган пул муқофоти оид хабар кутилмаган янгилик ҳисобланиши мумкин. Кутилмаганлилик омил мижозларга ижобий таъсир кўрсатиши мумкин. Ўз навбатида, банк хизмати ёки маҳсулотидан шодланган мижоз мазкур банк фаолиятининг афзал жиҳатлари ҳақида дўстлари, яқинлари ва ҳамкасбларига «реклама» қилиши турган гап. Бундай мақтовларни эшитган бошқа инсонлар ҳам ушбу банк хизматидан фойдаланишни истаб қолиши мумкин. Тескари алоқа ўрнатиш «занжири» унчалик кўп харажат талаб қилмайди, бироқ юқори даражадаги натижа берувчи маркетинг усулидир. Бу турдаги тактикани банкларда янги турдаги маҳсулот ёки хизмат жорий этилган вақтда қўллаш кутилган натижани беради.

ОЛТИ АСОСИЙ ХУЛОСА

- 1 Янги технологияларнинг қўлланиши, молия бозорида номолиявий ташкилотларнинг юзага келиши банк бозоридаги рақобатнинг кучайишига олиб келади. Рақобатчилик эса инновацион восита ва хизматларни ишлаб чиқиш заруратини кучайтиради.
- 2 Жаҳондаги кўплаб банклар турли бозор вакиллари учун истиқболли хизмат ва маҳсулотларни амалиётга татбиқ этиш лозимлигини янада теран англамоқда. Мисол учун, онлайн ҳисоб-китоб ишларини амалга оширишда банк карталаридан фойдаланиш имкониятларини кенгайтириш борасида самарали чоралар ишлаб чиқилмоқда.
- 3 Янги маҳсулотларни муваффақиятли ишга туширишнинг муҳим омилларидан бири янги хизмат ва воситалар ишлаб чиқилишини бошқаришнинг самарали тизими мавжудлигида намоён бўлади.
- 4 Жаҳонда банк маҳсулотларини ишлаб чиқишда ёндашиладиган олти тактик фаолият мавжуд: мақсад, оддийлик, тезлик, хавфсизлик, такрорланиш, кутилмаган воқелик.
- 5 Банк жамоаси қандай мақсадда янги маҳсулот ишлаб чиқилаётганини аниқ тушуниб олиши даркор.
- 6 Мақсадли рағбатлантириш ёрдамида мижозлар ҳаракатини бошқариш мумкин. Ушбу жараёнда мижозлар базасининг ўзига хос жиҳатларини инобатга олиш банк фаолиятидаги даромадлиқни сақлашнинг ягона усулидир.

Наталья УРМАНОВА, и.ф.н., Шарифбек ҲАСАНОВ.

«Яшил ҳафта – 2017» халқаро ярмаркасида 151,2 млн. долларлик экспорт шартномаси

Германия пойтахти Берлин шаҳрида «Яшил ҳафта – 2017» кишлоқ хўжалиги маҳсулотлари халқаро ярмаркаси давом этмоқда. Унда Ўзбекистон компания ва корхоналари ўз маҳсулотлари ва хизматлари билан иштирок этаётир.

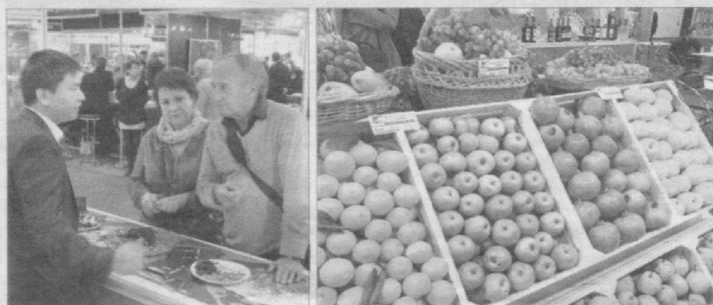
Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, кишлоқ ва сув хўжалиги вазири З.Мирзаев раҳбарлигидаги мамлакатимиз делегацияси халқаро ярмарка иштирокчилари билан ўзаро алоқа ўрнатиш ва ҳамкорликни ривожлантиришга оид музокаралар олиб бормоқда.

Биринчи Президентимиз Ислоҳ Каримов раҳнамолигида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш, экспортбop маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш борасида амалга оширилган ишлар сама-

ган кенг қўламли ишлар иқтисодиётнинг барқарор суръатлар билан ўсишига, мамлакатимизнинг экспорт салоҳияти изчил юксалишига хизмат қилаётир.

«Яшил ҳафта – 2017» ярмаркаси ҳам бу борада муҳим аҳамият касб этди. 70 га яқин мамлакатдан 1 минг 650 фирма ва компания иштирок этаётган мазкур халқаро форумда кишлоқ хўжалиги маҳсулотлари, уларни етиштириш ва қайта ишлашга оид энг сўнгги ютуқлар намойиш этилаётир.

«Ўзгроэспорт» акциядорлик жамиятидан маълум қилишларича, тад-

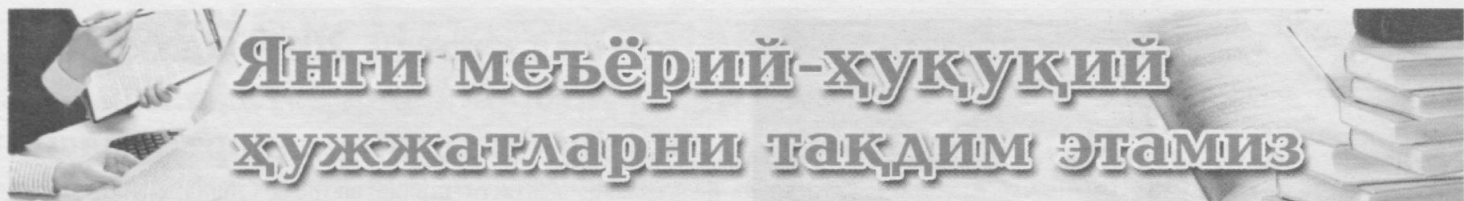
расида мамлакатимизнинг экспорт салоҳияти юксалиб бормоқда. Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёевнинг 2016 йил 5 октябрдаги «Тадбиркорлик фаолиятининг жадал ривожланишини таъминлашга, хусусий мулкни ҳар томонлама ҳимоя қилишга ва ишбилармонлик муҳитини сифат жиҳатидан яхшилашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармони қулай ишбилармонлик ва инвестициявий муҳитни янада яхшилашда муҳим омил бўлмоқда.

Мамлакатимизнинг барча ҳудудларида sanoat корхоналарини ташкил этиш, хусусий тадбиркорлик субъектларининг маҳсулотларини экспорт қилишни қўллаб-қувватлаш, уларга ҳар томонлама кўмак бериш, маҳсулотларини экспортга йўналтириш, қўшимча иш ўринлари яратиш, тадбиркорларнинг чет элларда ўтказилаётган йирик халқаро ярмаркалар, бизнес-форум ва кооперацион биржаларда иштирок этишини таъминлаш, харидорлар топиши ва шартномалар тузишига кўмаклашиш борасида олиб борилаёт-

биркорларимиз ушбу халқаро ярмаркада 27 январгача Хитой, Жанубий Корея, Буюк Британия, Бирлашган Араб Амирликлари, Германия, Австрия, Ҳиндистон, Туркия каби давлатларнинг фирма ва компаниялари билан жами 151,2 млн. долларлик экспорт шартномалари имзолаган.

«Яшил ҳафта – 2017» мамлакатимиз озик-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқарувчилари хизматларини халқаро бозорларга тақлиф этиш, хорижий давлатлар ишбилармонлари билан савдо-иқтисодий ҳамкорлик ўрнатиш, мавжуд алоқаларни янада кенгайтириш, маҳсулот ва хизматларни экспорт қилиш бўйича келишувларга эришиш, юртимизга инвестициялар жалб этиш, истиқболли лойиҳалар ишлаб чиқиш ва амалга ошириш, халқаро бозор талабларини ўрганиш имконини бермоқда. Унинг доирасида имзоланган ҳужжатлар ва эришилган келишувлар экспорт ҳажмини ошириш ва жўрғофиясини кенгайтиришга хизмат қилади.

Ў.А.

Янги меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларни тақдим этамиз

Шаҳар атрофи ва қишлоқ жойларда автобус ташувчилари солиқлардан озод этилди

Президентимизнинг 2017 йил 10 январдаги «Аҳолига транспорт хизмати кўрсатиш ҳамда шаҳарлар ва қишлоқларда автобусларда йўловчилар ташиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Қарори қабул қилинди.

Ҳужжат билан 2017-2021 йилларда шаҳарлар ва қишлоқларда автотранспорт хизматларини янада ривожлантириш дастури тасдиқланди, у қуйидагиларни ўз ичига олган:

- 2017-2021 йилларда йўловчилар ташийдиган янги автобус йўналишларини ташкил этишининг мақсадли параметрлари;
  - 2017-2021 йилларда янги автобуслар ва микроавтобуслар сотиб олиш параметрлари;
  - 2017-2021 йилларда йўловчилар автовокзаллари ва автостанцияларини қуриш ҳамда реконструкция қилиш тадбирлари.
- Ўзбекистон автомобиль ва дарё транспорти агентлиги зиммасига йўловчиларга хизмат кўрсатиш маданияти ва сифатини оширишга йўналтирилган комплекс амалий чора-тадбирларнинг ишлаб чиқиши ва тизимли асосда амалга оширилишини мувофиқлаштириш

ва назорат қилиш вазифаси юкланди.

Қуйидагилар агентликнинг қўшимча функциялари этиб белгиланди:

- йўналишларда йўловчилар ташиш транспортда хизматлар кўрсатиш юзасидан намунавий контрактларни ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш, уларда аҳолига сифатли ва хавфсиз автотранспорт хизматларини кафолатли таъминлаш учун оптимал шарт-шароитларни назарда тутиш;
- йўловчилар ташишни амалга ошириш юзасидан доимий равишда марказлаштирилган мониторинг олиб борилишини таъминлаш, «онлайн» (GPS) режимида масофадан кузатиш тизими-

ни ҳамда расмий веб-сайт ва «ишонч телефонлари» орқали аҳоли билан мулоқот механизмларини босқичма-босқич жорий этиш;

- ташувчилар томонидан йўналишларда хизмат кўрсатиш юзасидан лицензия талаблари ва шартларининг, контрактларнинг бажарилиши, йўловчилар ҳуқуқларига, белгиланган ҳаракатланиш жадвалларига, транспортда юриш тарифларига риоя этилиши, қонунчиликнинг, шу жумладан, санитария қоидаларининг бузилишлари ва хизмат кўрсатиш маданиятининг паст бўлиши ҳолатларига йўл қўймаслик юзасидан тизимли назоратни ташкил этиш.

2018 йил 1 июлгача бўлган

муддатда давлат органларига Нукус шаҳрида ва вилоятлар марказларида шаҳар йўловчилар ташиш транспортда йўлқира учун нақд пулсиз ҳақ тўлаш тизими босқичма-босқич жорий этиш топширилди.

Қарор билан 2022 йилнинг 1 январигача бўлган муддатгача қуйидагилардан озод этиш имтиёзлари назарда тутилган:

- четдан келтириладиган ва мамлакатимизда ишлаб чиқарилмайдиган, мунтазам йўловчилар ташиш йўналишларида банд бўлган автобуслар ва микроавтобусларнинг иши устидан «онлайн» режимида (GPS), шунингдек, Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланадиган

рўйхат бўйича шаҳар йўловчилар ташиш транспортда юрганлик учун электрон тўлов тизимларини масофадан кузатиб боришни жорий этиш учун мўлжалланган ускуналар, механизмлар, материаллар, бутловчи буюмлар божхона тўловларидан (божхонада расмийлаштириш йиғимлари бундан мустасно);

- лизинг ташкилотлари ва автомобиль транспорт ташкилотлари – Дастур доирасида сотиб олинган микроавтобусларни Ички ишлар вазирлиги органларида рўйхатдан ўтказишда Молия вазирлиги ҳузурдаги Республика йўл жамғармасига йиғим тўловидан;
- автомобиль транспорт ташкилотлари – йўловчиларни шаҳар атрофида ва вилоятлар ичидаги шаҳарлараро йўналишларда (қишлоқ жойларда) автобуслар ва микроавтобусларда ташиш ҳажми бўйича ягона солиқ тўловидан.

Текширувларда штатдаги юристлар иштирок эта олади

2016 йил 29 декабрдаги ЎРҚ-418-сонли «Тадбиркорлик фаолиятининг жадал ривожланишини таъминлашга, хусусий мулкни ҳар томонлама ҳимоя қилишга ва ишбилармонлик муҳитини сифат жиҳатидан яхшилашга доир қўшимча чора-тадбирлар қабул қилинганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонун билан 2000 йил 25 майдаги 69-П-сонли «Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида»ги Қонуннинг янги таҳририга қатор ўзгаришлар киритилди.

Штатдаги юристи ёки адвокат?

Энди тадбиркорлик субъектлари қўзғатилган жиноят ишлари бўйича уларга нисбатан текширувлар ўтказилганда уни ўтказишнинг барча босқичларида текширувда иштирок этиш учун юридик хизмат вакиллари ва (ёки) жалб этилган адвокатларни ўз хошига кўра жалб этиш ҳуқуқи берилди (илгари уларга адвокатларни жалб этиш ҳуқуқи берилган эди). Бундай иштирок мажбурий бўлиб, тадбиркорлик субъекти мазкур ҳуқуқдан воз кечган ҳоллар бундан мустасно.

Тадбиркорлик субъектининг ваколатли вакилига унинг тафтиш ўтказишда иштирок этишга юридик хизмат вакилини жалб этишга ёхуд уларнинг иштирокидан воз кечишга бўлган тегишли ҳуқуқи тафтиш ўтказиш бошлангунига қадар ёзма шаклда тушунтирилади ва бу ҳақда баённома тузилади.

Бозорларда қисқа муддатли текширувлар – ваколатли орган қарорига биноан

Шунингдек, қонунда бозорларнинг, савдо комплексларининг ҳудудларида ва уларга туташ бўлган автотранспорт воситаларини вақтинча сақлаш жойларида қисқа муддатли текширувлар ўтказиш асосларига тузатишлар киритилди.

Бундай текширувлар бир марталик йиғимлар, ижара ҳақи тўлиқ тушишга ва топширилиши ҳисобга олинишига, фискал хотирали назораткасса машиналаридан, тўловларни пластик карточкалар асосида қабул қилиш бўйича ҳисоб-китоб терминалларидан фойдаланилишига, шунингдек, савдо ва хизмат кўрсатиш қоидаларига риоя этилиши қисмида фақат давлат солиқ хизмати органининг қонун ҳужжатларида ваколат берилган бўлинмалари томонидан назорат қилувчи органлар фаолиятини мувофиқлаштирувчи махсус ваколатли органнинг қонунчилик бузилганлиги ҳақида жисмоний ва юридик шахслар муурожаатлари асосида қабул қилинган қарори билан ўтказилади.

Фақат мол-мулк эмас, балки иш ва хизматлар ҳам текин асосда бўлиши мумкин

Қонунчиликка (2016 йил 27 декабрдаги ЎРҚ-417-сонли қонун) киритилган ўзгаришларга биноан ишлар ва хизматларни бепул асосда олишда солиқларни барча тараф тўлайди.

Солиқ кодексининг 135-моддасида солиқ солиш мақсадларида бепул асосда олинган мол-мулк ва мулкый ҳуқуқлар қийматини аниқлаш тартиби акс эттирилган. Амалиётда бепул асосда олинган иш ёки хизматларнинг қийматини аниқлашда мураккабликлар ва низоли вазиятлар келиб чиқарди. Баъзан уларга ҳатто солиқ солинамасди.

Турлича талқин қилишни бартаф раф этиш мақсадида мазкур моддага қўшимчалар киритилди, уларга кўра, бепул асосда олинган иш ва хизматларнинг қиймати ҳам бепул асосда

олинган мол-мулк қийматини аниқлаш тартиби каби аниқланади.

Тегишли қўшимчалар Солиқ кодексининг 355-моддасига ҳам киритилди. Энди текин асосда олинган ишлар ва хизматларга нафақат уларни олган юридик шахслар, балки уларни бажарган тараф ҳам ЯСТ солади.

Бундан ташқари, бепул асосда ёки олинганидан паст нарҳда берилган товарлар қийматини аниқлашда, ЯСТ солиш мақсадида ушбу товарлар қийматига уларни олиш учун сарфланган харажатлар ҳам киритилади (масалан, ташиш, юклаш-тушириш, сақлаш ва ҳоказо).

«Alfa mikroredit tashkiloti» МЧЖ

Рўйхатга олиш рақами: ЎзР МБнинг 2013 йил 11 майдаги 21-сонли лицензияси.
Юридик манзили: 100003, Тошкент ш., Чилонзор тумани, Олмазор мавзеси, 15/2-уй.

БАЛАНС ҲИСОБОТИ, 2016 йилнинг 31 декабрь ҳолатига

КОД	ТАЪРИФ	КЎРСАТКИЧЛАР АКТИВЛАР	Минг сўмда
10	10101+10109	Кассадаги нақд пуллар ва бошқа тўлов ҳужжатлари	6 210
20	10503+10505+10507+10597	Банкдан олинган лозим бўлган маблаглар	47 234
30	16300	Олинган лозим бўлган ҳисобланган фойзалар	45 713
40	11100	Сотиб олинган дебиторлик қарзлари – факторинг	0
50	12401+12405+12409+12501+12505+12509+12701+12705+12709+14801+14809+14901+14909+15101+15109+15701+15703+15707	Кредитлар (микрокредит, микроқарз, истеъмол), брутто	2 213 175
51	12499+12599+12799+14899+14999+15199+15799 (қисман*)	Минус: кредитлар бўйича қўрилиши мумкин бўлган зарарлар захираси	97 216
52		Кредитлар, соф (50 код - 51 код)	2 115 959
60	15600+15709-15799 (қисман**)	Микролизинг, соф	0
70	16500	Асосий воситалар, соф	11 397
80	16600	Номоддий активлар, соф	58
90		Қарз ҳисоб-китоблари эвазига олинган активлар (91 код - 92 код)	0
91	16701	Кўчмас мулк ва бошқа хусусий мулклар	0
92	16707+16799	Минус: қўрилиши мумкин бўлган зарарлар захираси	0
100	19900+16100	Бошқа активлар	100 105
110		Жами активлар (10+20+30+40+52+60+70+80+90+100)	2 326 676
		МАЖБУРИЯТЛАР ВА КАПИТАЛ	
		МАЖБУРИЯТЛАР	
210	21600+22000	Тўланиши лозим бўлган кредитлар	1 485 000
220	22100	Лизинг бўйича мажбуриятлар	0
230	22400	Тўланиши лозим бўлган фойзалар	68 682
240	22500	Тўланиши лозим бўлган ҳисобланган солиқлар	5 540
250	22800	Муддати узайтирилган даромадлар	896
260	29800+22200	Бошқа мажбуриятлар	5 383
270		Жами мажбуриятлар (210+220+230+240+250+260)	1 565 501
		КАПИТАЛ	
310	30301	Устав капитали	341 160
320	30903	Захира фонди	46 091
330	30905	Текинга олинган мулклар	0
340	31701	Узлаштирилган грант маблаглари	0
350	31203	Тақсимланмаган фойда	0
360	30908	Бошлангич қийматга нисбатан баҳолаш қийматининг ошган суммаси	3 944
370	Фойда ва зарарлар тўғрисидаги ҳисобот (1200 код)	Жорий йил фойдаси (зарар)	369 979
380		Жами капитал (310+320+330+340+350+360+370)	761 175
390		Жами мажбуриятлар ва капитал (270+380)	2 326 676

Изоҳ: * микрокредит ва микроқарз бўйича; ** микролизинг бўйича; микролизинг бўйича қўрилиши мумкин бўлган зарарлар захираси.

МОЛИЯВИЙ НАТИЖАЛАР ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТИ, 2016 йилнинг 31 декабрь ҳолатига

КОД	ТАЪРИФ	КЎРСАТКИЧЛАР	Минг сўмда
110	40400	1. ФОЙЗЛИ ДАРОМАДЛАР	0
120	42000+44200	Банклардаги депозитлар бўйича фойзли даромадлар Жисмоний шахсларга берилган микроқарзлар бўйича фойзли даромадлар	835 766
130	42100+44300	Якка тартибдаги тадбиркорларга берилган микрокредитлар бўйича фойзли даромадлар	7 229
140	42300+44500	Юридик шахсларга берилган микрокредитлар бўйича фойзли даромадлар	95 549
150	45100	Микролизинг бўйича фойзли даромадлар	464
160	44700+44900	Бошқа фойзсиз даромадлар	24 822
170		Жами фойзли даромадлар (110+120+130+140+150+160)	963 831
		2. ФОЙЗЛИ ХАРАЖАТЛАР	
210	53101+54101	Банклардан олинган кредитлар бўйича тўланиши лозим бўлган фойзли харажатлар	0
220	53105+53109+53113+53117+53121+53195+54105+54109+54113+54117+54121+54195	Бошқа кредиторларга тўланиши лозим бўлган фойзли харажатлар	148 078
230	54400	Лизинг (микролизинг) бўйича фойзли харажатлар	0
240	54900	Бошқа фойзли харажатлар	0
250		Жами фойзли харажатлар (210+220+230+240)	148 078
310		3. КРЕДИТЛАР БЎЙИЧА ҚЎРИЛИШИ МУМКИН БЎЛГАН ЗАРАРЛАРНИ БАҲОЛАШГАЧА БЎЛГАН СОФ ФОЙЗЛИ ДАРОМАДЛАР	815 753
320	56802+56838+56842	Минус: кредитлар бўйича қўрилиши мумкин бўлган зарарларни баҳолаш	34 631
330		Кредитлар бўйича қўрилиши мумкин бўлган зарарлар баҳолангандан сўнг соф фойзли даромадлар (310-320)	781 122
		4. ФОЙЗСИЗ ДАРОМАДЛАР	
410	45201	Хизматлар ва бошқа воситачиликдан олинган даромадлар	8 274
420	45217	Сотиб олинган дебиторлик қарзларидан олинган даромадлар – факторинг	0
430	45400	Чет эл валютаси курси ўзгариши натижасида олинган фойда	0
440	45917	Грант маблагларидан олинган даромад	0
450	45901+45909+45913+45921+45994	Бошқа фойзсиз даромадлар	69 390
460		Жами фойзсиз даромадлар (410+420+430+440+450)	77 664
		5. ФОЙЗСИЗ ХАРАЖАТЛАР	
510	55106	Кўрсатилган хизматлар ва воситачилик харажатлари	17 215
520	55300	Чет эл валютаси курси ўзгариши натижасида қўрилган зарар	0
530	55900	Бошқа фойзсиз харажатлар	8 438
540		Жами фойзсиз харажатлар (510+520+530)	25 653
600		6. ОПЕРАЦИОН ХАРАЖАТЛАРГАЧА СОФ ФОЙДА (330+460-540)	833 134
		7. ОПЕРАЦИОН ХАРАЖАТЛАР	
710	56100	Ходимлар иш хақи ва улар учун қўлинган бошқа харажатлар	262 242
720	56200	Ижара ва таъминот харажатлари	86 685
730	56300	Хизмат сафари ва транспорт харажатлари	0
740	56400	Маъмурий харажатлар	11 216
750	56600	Эскириш харажатлари	5 152
760	56700	Сугурта, солиқ ва бошқа харажатлар	45 785
770		Жами операция харажатлари (710+720+730+740+750+760)	411 080
800	56800-56802-56838-56842	8. КРЕДИТЛАР БИЛАН БОҒЛИҚ БЎлмаган қўрилиши мумкин бўлган зарарларни баҳолаш	0
900		9. ФОЙДА СОЛИГИ ВА БОШҚА ТУЗАТИШЛАРГАЧА БЎЛГАН СОФ ФОЙДА (600-770-800)	422 054
1000	56902	10. Фойда солиғи*	52 075
1010		Ободонлаштириш ва ижтимоий инфратузилмани ривожлантириш солиғи	0
1100		11. ТУЗАТИШЛАРГАЧА БЎЛГАН ФОЙДА (900 - 1000 - 1010)	369 979
1110	31206***	ФОЙДАГАЧА БЎЛГАН ТУЗАТИШЛАР СОФИ**	0
1200		12. СОФ ФОЙДА (ЗАРАР) (1100/-1110)	369 979

Изоҳ: * ягона солиқ тўловни тўловдан микрокредит ташкилотлари бўйича бу сатрда ягона солиқ тўлови суммаси кўрсатилади; ** жорий йил соф фойдасидан эълон қилинган дивидендлар; *** ҳисобот йили давомиди.

Молиявий ҳисоботнинг тўғрилиги «KORIFEY-AUDIT» МЧЖ аудиторлик ташкилоти (Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг 2008 йил 6 февралдаги АФ 00199-сонли лицензиясида за) томонидан тасдиқланган ва унинг барча муҳим ҳужжатлари Бухгалтерия ҳисоботининг миллий стандартларига мувофиқ тайёрланган. Юқорида келтирилган маълумотлар тўғрисидаги ахборот микрокредит ташкилоти ҳисоботининг 2016 йил 31 декабрь ҳолати бўйича тўғрилиги ҳақидаги аудиторлик ҳулосасида бер.

Хизматлар лицензияланган.

Устувор вазифалар белгиланди

«KAFOLAT sug'urta kompaniyasi» акциядорлик жамияти-да 2016 йилги фаолият якунлари таҳлил этилиб, жорий йилга мўлжалланган устувор вазифалар муҳокама қилинди.

Компаниянинг кенгайтирилган Бошқарув йиғилишида ушбу масалалар танқидий нуқтаи назардан кўриб чиқилган ҳолда, келгусида сугурта фаолиятини янада такомиллаштириш бўйича чора-тадбирлар режасига зарур қўшимча ва ўзгартиришлар киритилди.

Тадбирда қайд этилишича, 2016 йилда компания томонидан 600 мингдан зиёд сугурта шартномалари тузилди. 76,3 млрд. сўм миқдорда сугурта муқофоти жамланди, унинг ҳажми ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 132,1 фоизни ташкил қилди.

Компания томонидан аҳоли, корхона ва ташкилотларга кўрсатилган сугурта хизматларининг умумий ҳажми ҳисобот йилида қарийб 40,2 трлн. сўмни ташкил этиб, ўтган йилга нисбатан 36 фоизга ошди.

2016 йил мобайнида компания томонидан 600 мингдан зиёд сугурта шартномалари тузилди. Шу жумладан, 6 712 та ариза бўйича 17,0 млрд. сўмдан ортқ сугурта қопламалари амалга оширилди. Бу ўрта ҳисобда кунига 26-27 та сугурта тўловлари амалга оширилганлигидан далолат бермоқда.

Шунингдек, ушбу сугурта ташкилоти мажбурий сугурта турлари бўйича хизмат кўрсатишда сугурта бозорига пешқадамлардан бири ҳисобланади. 2016 йил якунига кўра, транспорт воситалари эгаларининг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий сугурта қилиш бўйича 17,8 млрд. сўм сугурта муқофотларини жамлаб, умумий сугурталовчилар орасида 2-ўринни эгаллади. Иш беврувчининг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий сугурталаш бўйича ҳам 10,8 млрд. сўмга яқин сугурта тушуми таъминланиб, ўтган давр (2015 йил якуни)даги бозор мавқеини сақлаб қолди.

Компания аҳоли, корхона ва ташкилотларга янада яқин бўлиш мақсадида хизмат кўрсатиш тармоғини кенгайтириб, ҳар бир миқдорнинг замонавий талабларига жавоб берувчи сугурта турларини жо-

рий қилмоқда. Жумладан, 2016 йил – «Соғлом она ва бола йили»да «Она ва бола», «Менинг фарзандим» ва «Соғлом аёл» каби янги сугурта турлари ишлаб чиқилиб, амалиётга киритилди.

Ҳисобот йиғилишида компания тизимида ходимларни танлаш, уларни тайёрлаш, малакасини ошириш ва жой-жойига қўйиш масаласига алоҳида эътибор қаратилди. Унда ўтган даврда компаниянинг минтақавий филиалларида янги сугурта марказлари очилиши натижасида 67 та (шу жумладан, 13 нафар штат ходими ва 54 нафар сугурта агенти) янги иш ўрни яратилган маълум қилинди.

Компания томонидан 2016 йилда 6 712 та ариза бўйича 17,0 млрд. сўмдан ортқ сугурта қопламалари амалга оширилди. Бу ўрта ҳисобда кунига 26-27 та сугурта тўловлари амалга оширилганлигидан далолат бермоқда.

Минтақавий инфратузилмани ривожлантириш борасида олиб борилган саъй-ҳаракатлари натижасида эса, компания ҳисобот даврида 13 та янги сугурта марказини ташкил этиб, ўз ҳудудий бўлинмалари сонини 191 тага өтказди.

Шунга қарамасдан, республикамизнинг чекка ҳудудларида аҳолининг ихтиёрий сугурта хизматларидан фойдаланиш даражаси пастлигича қолмоқда. Компания раҳбарияти «Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили»да ушбу камчиликларни бартараф этиш фурсати келганлигини таъкидлади.

Ана шу масалаларни ҳисобга олган ҳолда, 2017 йилда «KAFOLAT sug'urta kompaniyasi»нинг устувор вазифалари аҳолининг барча турдаги манфаатларини ҳимояловчи сугурта хизматларини ишлаб чиқиш, уларни кенг омма ўртасида тарғиб қилиш, ушбу чора-тадбирлар ижросини тизимли таъминлаш мақсадида эса, бевосита жисмоний шахслар билан ишловчи сугурта агентлари доирасини кенгайтириш ҳамда уларнинг малакасини ошириш кабилардан иборат бўлиши қайд этилиб, булар юзасидан тақдир ва тасвиялар ишлаб чиқилди.

Эъзоз КАМОЛОВА.

«Тошкент» РФБ биржа савдоларининг шарҳи, 2016 йил якунлари

2016 йил якунларига кўра, «Тошкент» республика фонд биржасида тузилган биржавий битимлар ҳажми бўйича биржа фаолиятидаги энг рекорд натижага эришилди. Чунончи, унинг ҳажми 299,8 млрд. сўмга етди. Бу эса 2015 йилга нисбатан 1,9 баробар ортиқ (2015 йил 161,0 млрд. сўм эди) ва 2011 йилдаги рекорд натижа (213,1 млрд. сўм)га нисбатан 41 фоиз зиёд кўрсаткичдир.

Биржада тузилган битимлар сони бўйича ҳам ўсиш кузатилди. Ҳисобот даврида уларнинг сони 3080 тага етди ва бу билан 2015 йилнинг мос даврига

нисбатан деярли 1,1 баробар кўп битим тузилишига муваффақ бўлинди.

Ҳисобот даврида 141 та акциядорлик жамиятининг 689,1 млн. дона қимматли қўғозлари сотилди.

Қимматли қўғозлар умумий биржавий айланманинг таркиби қуйидагича кўринишга эга бўлди:

хорижий валютага сотилган корпоратив қимматли қўғозлардир;

– корпоратив облигациялар – 4,0 млрд. сўм.

Ҳисобот даврида биржанинг қимматли қўғозлари айланмаси иқтисодийнинг асосий тармоқлари кесимидаги таҳлили қуйидагича бўлди:

– иқтисодиётда молия тармоқлари корхоналарининг биржа айланмасидаги улуши 51,6 фоиз ёки 154,8 млрд. сўмни, жумладан, банкларнинг айланмадаги ҳиссаси 50,6 фоиз ёки 151,8 млрд. сўмни ва сугурта компанияларининг улуши эса 0,9 фоиз ёки 2,5 млрд. сўмни ташкил этди. 2015 йилда молиявий тармоқ улуши 88,4 фоиз ёки 142,3 млрд. сўмга тенг эди;

– агросаноат мажмуи улуши 5,3 фоиз ёки 14,9 млрд. сўм (2015 йилда бу кўрсаткич 7,4 фоиз ёки 11,8 млрд. сўм эди)дан иборат бўлди;

– саноат тармоқлари улуши биржа айланмасининг 24,6 фоизига, яъни 73,7 млрд. сўмга тенг бўлди (2015 йилда 0,3 фоиз ёки 0,5 млрд. сўм эди);

– қурилиш тармоғи корхоналари улуши 1,2 фоиз ёки 3,5 млрд. сўмга етди (2015 йилда 1,9 фоиз ёки 3,1 млрд. сўм эди). (1-диаграмма).

Биржадаги кўрсаткичлар инвесторлар категориясига кўра таҳлил қилинганида айтиш мумкинки, юридик шахсларнинг инвестициялари ҳажми биржа айланмасининг асосий қисмини, яъни 251,2 млрд. сўм ёки 83,7 фо-

«Тошкент» РФБ биржа айланмасидаги кўрсаткичлар таҳлили

Кўрсаткичлар	2015 йил	2016 йил	ўзгариш (+ ўсиш, - камайиш), фоизда
Қимматли қўғозлар билан биржага мувожаат қилган АЖлар сони	79	141	+78,5
Битимлар сони, донада	2794	3080	+10,2
Қимматли қўғозлар сони, млн. донада	357,0	689,1	+93,0
Битимлар ҳажми, млрд. сўмда	161,0	299,8	+86,2

– улушида давлат пакети мавжуд қимматли қўғозлар – 22,3 млрд. сўмни ташкил этди, улардан 0,4 млрд. сўми (0,13 млн. АҚШ доллари) хорижий валютага сотилган корпоратив қимматли қўғозлардир;

– иккиламчи бозордаги қимматли қўғозлар – 205,5 млрд. сўмга тенг бўлди, жумладан, 112,6 млрд. сўми (35,9 млн. АҚШ доллари ва 45,7 минг евро) савдо майдонида хорижий валютага сотилган корпоратив қимматли қўғозлардир;

– қўшимча эмиссияли қимматли қўғозлар – 68,0 млрд. сўмга етди. Уларнинг 10,0 млрд. сўми (3,4 млн. АҚШ доллари) савдо майдонида

изини ташкил этди. Уларда хорижий инвесторларнинг улуши 50,1 фоиз ёки 150,2 млрд. сўмга етди.

Ҳисобот даврида биржавий айланмада жисмоний шахслар инвестициявий фаоллигининг ўсиши кузатилди. Хусусан, уларнинг биржа айланмасидаги улуши 16,2 фоиз ёки 48,6 млрд. сўмга тенг бўлди, улар орасида хорижий инвесторларнинг улуши 3,9 фоиз ёки 11,7 млрд. сўмга тўғри келди.

Умуман олганда, 2016 йилда биржа бозори савдоларида қимматли қўғозлари билан иштирок этган инвесторлар тури бўйича батафсил маълумот 2-диаграммада акс эттирилган.

Энг йирик савдолар ҳажми бўйича эмитентлар ТОП 10 лиги 2016 йилда

Эмитент номи	Тармоқ	Ҳажми, млрд. сўмда
«InFinBank» АТБ	Банк	54,0
«Ipoteka-bank» АТИБ	Банк	28,5
«HI-TECH BANK» ХАТБ	Банк	18,8
«Toshkent yo'lovchi vagonlarini qurish va ta'mirlash zavodi»	«Ўзбекистон темир йўллари» АЖ	13,6
«Asia Alliance Bank» АТБ	Банк	13,1
«O'zkiyopolimersavdo»	Ташкилотлар тузилмаси таркибига кирмайдиган субъектлар	11,2
«SarboN-Neftgaz»	«Ўзгеобургунефтгаз»	11,0
«Savdogarbank»	Банк	9,9
«SHIFOBAXSH BULOQ»	Ташкилотлар тузилмаси таркибига кирмайдиган субъектлар	7,2
«Trastbank»	Банк	6,5

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ВА/ЎКИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ ҚАРОРЛАРИ АСОСАН БИРЖА САВДОЛАРИДА ИШТИРОК ЭТГАН ДАВЛАТ АКЦИЯЛАРИ ВА ҚИММАТЛИ ҚЌОЗЛАРИ ҲАҚИДА МАЪЛУМОТ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 28 апрелдаги ПҚ-2340-сонли қарори ижроси доирасида 2016 йил 31 декабрь ҳолатига кўра, «Тошкент» РФБ савдоларида 23 та АЖлар умумий қиймати 62,8 млрд. сўм ва 478,9 млн. АҚШ долларлик қимматли қўғозлар пакети билан иштирок этди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 21 декабрдаги ПҚ-2454-сонли қарори ва Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил 10 февралдаги ВМҚ-33-сонли қарори ижросини таъминлаш доирасида 2016 йил 31 декабрь ҳолатига кўра, «Тошкент» РФБ савдоларида 3 та АЖлар умумий қиймати 15,0 млрд. сўм ва 2,4 млн. АҚШ долларлик қимматли қўғозлар пакетлари билан иштирок этди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил 5 августдаги ВМҚ-252-сонли қарори ижроси доирасида «Тошкент» РФБ савдоларида 2016 йил 31 декабрь ҳолатига кўра, умумий қиймати 27,6 млрд. сўм ва 584,5 млн. АҚШ долларлик қимматли қўғозлар пакетлари билан 30 та АЖлар иштирок этди.

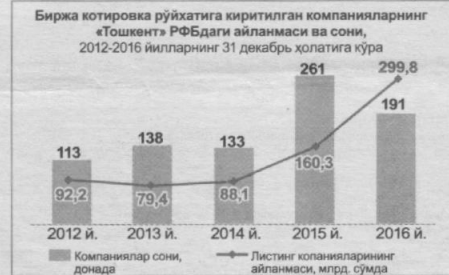
Йил бошидан бошлаб юқорида келтирилган қарорлар ижроси доирасида биржа савдоларида хорижий инвесторларга тегишли 50 та АЖлар умумий қиймати 36,3 млрд. сўм, 38,5 млн. АҚШ доллари ва 45,7 минг евролик қимматли қўғозлар пакети билан иштирок этди.

«ТОШКЕНТ» РФБ КОТИРОВКА РҲҲАТИГА КИРИТИЛГАН КОМПАНИЯЛАР ШАРҲИ

Биржанинг асосий вазибаларидан бири истиқболда биржа котировка рўйхатида имкон қадар кўпроқ молиявий барқарор ва ликвидли акциядорлик жамиятларини жалб этиш ва киритиш ҳисобланади.

Биржадаги котировка рўйхатида киритилган «А» категория талабларига жавоб берувчи акциядорлик жамияти сони 24 тага етди. 29 та акциядорлик жамиятлари эса «В» категорияси, 108 таси «С» категорияси ва 30 таси «Р» категорияси талабларига мувофиқ келади.

Шундай қилиб, рўйхатда «С»

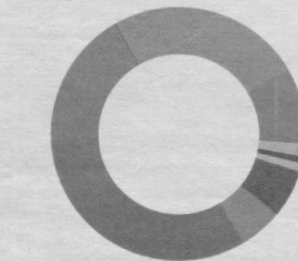

категорияси талабларига мувофиқ, яъни эмитентнинг устав жамғармаси ҳажми давлат рўйхатидан ўтган санада 400 минг АҚШ доллари (Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан белгиланган айирбошлаш курси бўйича) тенг бўлган ҳақда якунланган сўнги икки молиявий йил мобайнида эмитент ижобий молиявий натижаларга эришган компаниялар кўпчилигини ташкил этди.

Листинг компаниялари рўйхатида тижорат банклари, сугурта компаниялари, нефть-газ саноати корхоналари, қурилиш маҳсулотлари ишлаб чиқарувчилари, агросаноат мажмуаси ташкилотлари, энергетика, металлсозлик ва бошқа турдаги компаниялар мавжуд.

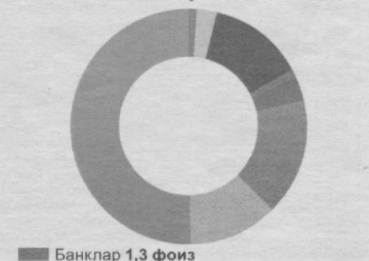
1-диаграмма.

Биржа айланмасининг тармоқлар бўйича таркиби, 2016 йилда

2-диаграмма.

Инвесторлар кесимида биржа айланмасининг таркиби, 2016 йилда

Германия ЯИМ даражаси ўсишда давом этади

Германия Иқтисодиёт вазирлиги жорий йилда мамлакат ЯИМ даражаси 1,4 фоизга ўсишини башорат қилмоқда.

Вазирлик раҳбарияти Зигмар Габриэл оммавий ахборот воситаларига баёнот берар экан, «Бугунги кунда Германия иқтисодиётининг ҳолати ёмон эмас. Ҳукумат жорий йилда ЯИМ даражаси 1,4 фоизга ўсишини тахмин қилмоқда. Шундай қилиб, ўсиш тенденцияси давом этиши кутилмоқда», дея таъкидлади.

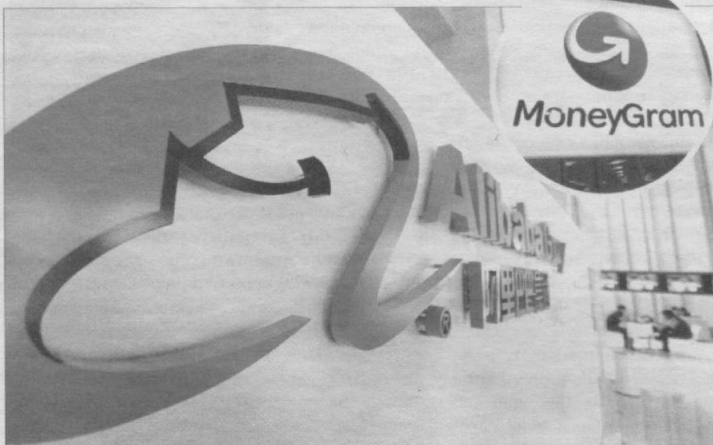
Унинг қайд этишича, ўтган йили ГФРда ишлаётган фуқаролар сони 43,5 млн. нафарга етди.

«Бу 2013 йилга нисбатан деярли 1,5 млн. нафарга ортиқ. Жорий йилда яна тахминан 320 минг нафар фуқаролар иш билан таъминланади. Ўтган йили ишсизлик даражаси 6,1 фоизни ташкил этган бўлиб, бу мамлакатлар бирлашишдан буён энг паст кўрсаткич ҳисобланади», – деди вазир ўз нутқида.

2016 йил якунларига кўра, Германия ЯИМ даражаси 1,9 фоизга ортди.

«Alibaba» бўлинмаси «MoneyGram»ни харид қилди

Хитойда электрон тижорат юритиш бўйича катта тажрибага эга «Alibaba»нинг молиявий бўлинмаларидан бири «Ant Financial» Америкадаги «MoneyGram» молиявий компаниясини харид қилишга оид битимга имзо чекди.

Битим ҳажми 880 млн. АҚШ долларини ташкил этиб, Хитой компанияси «MoneyGram»нинг ҳар бир қимматли қоғози учун 13,25 АҚШ долларини тўлайди.

Аввалроқ «Ant Group Financial Services» ва «MoneyGram» ўртасида тузилган битим ҳақидаги янгилик «Wall Street Journal» нашрида чоп этилган эди.

«MoneyGram» бутун дунё бўйича деярли 350 минг таянч нуқталар тармоғига эга бўлиб, улар орқали пул ўтказмалари амалга оширилади.

«Ant Financial» ва «MoneyGram»ларнинг бирлашиши жаҳон аҳли томонидан амалга оширилмаган пул ўтказмалари тартибини янада осонлаштиради ва хавфсизлигини таъминлайди. Айниқса, АҚШ, Хи-

той, Ҳиндистон, Мексика ва Филиппин давлатларида бу тизим жуда мувафақиятли фаолият юритади», – дея ёзилади «Ant Financial» Бош директори Эрик Цзиннинг ёзма баёнотида.

«MoneyGram»нинг асосий идораси Техас штатидаги Даллас шаҳрида сақланиб қолади ва амалдаги бренд доирасида ишлашда давом этади. «Ant Financial» бўлинмаси «MoneyGram» компаниясига маблағ йўналтиришда давом этмоқчи ва Америка Қўшма Штатларида янги иш ўринларини кўпайтириш ниятида.

Американинг Citi банки «Ant Financial» битимида маслаҳатчи сифатида хизмат қилди, «Bank of America Merrill Lynch» банки эса «MoneyGram»га маслаҳатчи бўлди.

«Deutsche Bank» рақобат тарафдори

«Deutsche Bank» бош директори Жон Крайнинг таъкидлашича, ЕИ аъзолари Brexitнинг имкониятларини қўлдан бой бериб қўйиши мумкин ва бу борада улар камчиликларга йўл қўймаслик учун тегишли чораларни кўриши лозим.

«Биз бутун жаҳон бўйича рақобатбардош курашни олиб бораёلمиз. Агар биз тўғри ҳаракат қилмасак, ЕИнинг молиявий иштирокчилари Brexit тақдим этувчи имкониятлардан наф қўрмай қолиши мумкин, – деди Крайан. – Глобал рақобатга жавобан ва имкон қадар тезроқ муддатда ЕИда нисбатан интеграциялашган сармоя бо-

зори шакллантириш талаб этилади».

Крайнинг фикрича, Франкфурт-Майн Vrexitнинг табиий ғолибига айланиши лозим.

«Биз, барчамиз учун муҳим шаҳар ўсишда давом этишини кузатмоқдамиз. Франкфуртнинг аҳамияти ортмоқда», – деди банк раҳбари ўз нутқида.

Испания Brexitга қадар Буюк Британия билан муносабатини янада мустаҳкамлайди

Испания Brexit тўлиқ ишга тушгунга қадар Буюк Британия билан савдо музокараларини расман бошлашни режалаштирмоқда. Бундай ҳаракат Британиянинг ЕИ таркибидан чиқиши бўйича музокаралар иштирокчиларининг расмий нуқтаи назарига бироз номувофик, дея баҳоланмоқда.

Испания ташқи ишлар вазир Альфонсо Дастис «Financial Times» нашрига берган интервьюсида бу қарор Британиянинг ЕИ таркибидан чиқишдан манфаатдор бўлган барча иштирокчилар учун маъқул келишини маълум қилди.

«Биз иккала томон учун маъқул келувчи натижани олишдан манфаатдормиз. Биз қатъий тартибтаомиллар туфайли мақбул қарордан воз кечмоқчи эмасмиз», – деди Дастис.

Унинг фикрича, Испания Vrexitни

бир томон ғалаба қозонадиган, яна бошқа томон мағлуб бўладиган кураш майдони сифатида қабул қилмаяпти. Мадрид учун ЕИнинг бирдамлигини сақлаш ва Буюк Британия билан яқин муносабат ўрнатиш устувор аҳамиятга эга.

Аввалроқ ЕИнинг Brexit бўйича бош музокарачиси Мишель Барнье иккала томон келажакда ҳар қандай савдо муносабатларини муҳокама қилишдан аввал Vrexitга оид барча шароитлар ҳақида келишиб олиши лозимлигини таъкидлаган эди.

«PayPal» соф фойдаси 390 млн. АҚШ долларига етди

Американинг «PayPal» халқаро тўлов тизимининг 2016 йилдаги соф фойдаси 7 фоизга ўсиб, ўтган йилги 367 млн. АҚШ доллари ўрнига 390 млн. долларни ташкил этди, дейилади компания хабарномасида.

«PayPal»нинг соф тушуми ҳисобот даврида 17 фоизга ортиб, 2,981 млрд. долларга етди. Тўлов тизими орқали ўтказиладиган трансакция ҳажми 23 фоизга кўпайди ва 1,8 млрд. трансакциялар ўтказилишига эришилди. Уларнинг умумий ҳажми 99 млрд. долларга тенг бўлди.

«Биз етакчиликни қўлдан бой бермай, 18 млн.дан ортиқ актив мижозлар ҳисоб рақамини ташкил этдик. «PayPal» учун муҳим йил якунидан сўнг 2017 йилда ҳам барқарор ўсиш таъминланишига бўлган ишончимиз ортди», – деди «PayPal» президенти ва бош директори Ден Шульман.

Ўзбекистонда лимон ва ёнғоқ плантациялари барпо этилади

Тошкент давлат аграр университетда «Ўзбекистонда ресурстежамкор, илгор агротехнологияларни қўллаб лимон, ёнғоқ ва ёнғоқ мевали ўсимликлар кўчатларини етиштириш, плантациялар барпо қилиш: муаммолар ва ечимлар» мавзуда илмий-амалий семинар бўлиб ўтди.

Унда жаҳонда лимон, ёнғоқ ва ёнғоқ мевалар истеъмолига талаб ошганлиги, уларнинг ҳосилдорлигини ошириш борасида Тошкент давлат аграр университети олимлари кенг қамровли илмий-тадқиқот олиб бораётгани қайд этилди. Ушбу йўналишда университет олимлари Ўзбекистон ўрмон хўжалиги бош бошқармаси, Республика манзарали боғдорчилик ва ўрмон хўжалиги илмий ишлаб чиқариш маркази, академик М.Мирзаев номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-тадқиқот институти каби муассасалар билан ҳамкорлик қилмоқда.

Мамакатимизда бодомзорлар барпо қилиш ва парвариш буйича илмий-тадқиқот ишлари ўтказилиб, уларнинг натижалари амалиётга жорий этилмоқда. Хандон пистанинг маҳаллий нав ва шакллари плантация шароитида ўсиш ва ривожланиши, меванинг сифат кўрсаткичлари ва ҳосилдорлиги селекцион баҳоланиб, лалми ҳудудларда плантациялар барпо этиш чоралари кўрилмоқда. Ўсимликшунослик кафедраси профессор-ўқитувчилари тупрок-

иқлим шароитига кўра илкор ёр ёнғоқ экинидан юқори ва сифатли ҳосил етиштириш агротехнологиясини такомиллаштирмоқда.

– Илмий жамоамиз кўп йиллардан буюн лимончилик соҳасида изланишлар олиб бораётир, – дейди **Тошкент давлат аграр университети ректори Б.Сулаймонов**. – Изланишларимиз мамлакатимиз иқлим шароитига мос бўлган навларни яратиш, агротехнологияларни такомиллаштиришга қаратилган. Лимон, ёнғоқ ва ёнғоқ мевалиларнинг зараркунанда ва касалликларини ўрганиш буйича илмий-тадқиқот ишлари натижасида экологик безарар биологик кураш усуллари такомиллаштирилмоқда.

Семинарда келгусида лимон, ёнғоқ, pista етиштиришнинг ресурстежамкор технологияларини ривожлантириш, кенг плантациялар барпо этиш, зараркунанда ва касалликларга қарши кураш чораларини янада кенгайтириш борасида келишиб олинди. Тадбир доирасида фермер хўжалиқлари ва шахсий томорқа эгалари етиштирган маҳсулотларнинг кўргазмаси ташкил этилди.

Ў.А.

Банк музейлари: «келинг, ҳис қилинг, хулоса чиқаринг»

Дунёнинг турли давлатларидаги Марказий банклар қошида ташкил этилган музейларнинг ёши нисбатан катта эмас: уларнинг аксарият қисми сўнгги 20 йил ичида очилган. Бундай музейларга асос солинишидан кўзланган мақсад нафақат ўз мамлакатларидаги нумизматик тўплам ҳақида кенг жамоатчиликни хабардор қилиш, балки банк тизими, унинг иқтисодий тараққиёти ва шубҳасиз, Марказий банкларнинг иқтисодиётга таъсири ҳақида батафсил маълумот беришдан иборат. Уларга ташир буюрувчилар бир пайтнинг ўзида янгидан-янги таассуротлар билан биргаликда фойдали маълумотларга ҳам эга бўлиши аниқ.

ГРЕЦИЯ (АФИНА) БАНКИ МУЗЕЙИ

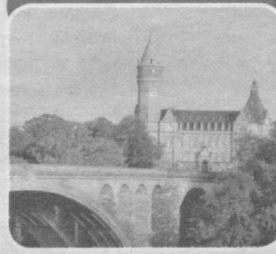
Европа давлатларининг Марказий банклари қошида ташкил этилган энг «ёш» музей ҳудуддаги иқтисодиёти нисбатан «нимжон» мамлакатда, яъни Грецияда жойлашганида мажозий маъно бор. У кенг жамоатчиликка ўз эшикларини 2010 йилда очди. Грециянинг монетар тизими ҳақида сўз юритувчи экспонатларда турли тарихий даврлар-

нинг муҳити намойён этилган. Жумладан, музейда Бронза асридаги илк тангалардан тортиб, бугунги кунда мамлакатда қўлланилаётган валюта – евро ҳам ўрин олган. Музей фаолияти шундай ташкил этилганки, унга ташир буюрувчиларнинг иқтисодий саводхонлигини ошириш мақсади ҳам ташкилотчиларнинг диққат марказида. Музей хоналарининг

номланиши ҳам шу мақсадга монанд: «Марказий банклар», «Пуллар», «Евро ҳудудига йўл» ва ҳоказолар.

ЛЮКСЕМБУРГ: БАНК МУЗЕЙИ

Люксембург Марказий банкига 1856 йилда асос солинган. Бироқ унинг музейи 1995 йилда ташкил этилган ва унда барча воситалар ёрдамида мазкур муассаса тарихи акс эттирилган. Унинг майдони унчалик катта эмас, яъни 650 кв. м.ни ташкил этади. Қолаверса, экспонатлари сони ҳам, айтилик, Буюк Британия музейидагига нисбатан анча кам.

Аммо ушбу муассасага ўрнатилган кўплаб интерактив терминаллар ёрдамида ташир буюрувчилар Люксембург молиявий тизимига тегишли турли масалаларга оид фойдали маълумотларга эга бўлиши мумкин.

АВСТРИЯ (ВЕНА) МИЛЛИЙ БАНКИ ҚОШИДАГИ ПУЛЛАР МУЗЕЙИ

Австриянинг Марказий банки 1816 йилдан ўз ишини бошлаган собиқ Австрия – Венгрия Марказий банкининг вориси ҳисобланади. Собиқ банкдан унга жуда бой нумизматик тўпламлар мерос қолган.

Банк томонидан қарийб икки аср давомида тўпланган тангалар тўплами ҳам кенг жамоатчиликнинг эътиборидан четда қолмайди. Қадимги Рим, кельтлар, форсийлар тангалари шулар жумласи-

дандир. Буларнинг барчаси Марказий банк қошида 2003 йил май ойида ташкил этилган музей экспонатларидир. Айни пайтда унинг асосий экспонати 100 000 евро номинал қийматга эга Европадаги энг катта танга ҳисобланади. Унинг диаметри – 37 см.ни, вазни – 31 кг.ни ташкил этади. Нумизматикдан ташқари бу банк музейи ўзининг банкнотлар архиви ва улар билан боғлиқ барча воситалар, хусусан,

муомалага киритилмай қолган сувли белгилар чизилган қоғоз пуллар намуналари билан ҳам машхур.

ГЕРМАНИЯ БУНДЕСБАНКИ ҚОШИДАГИ (ФРАНКФУРТ-МАЙН) ПУЛЛАР МУЗЕЙИ

Германия Бундесбанки қошидаги пуллар музейи илк ташир буюрувчиларни 1999 йилда қабул қилди. Унинг олти хоналаридан ҳар бири пул билан боғлиқ саволларга, яъни «Пулнинг ўзи нима?», «Уларнинг қадри бўлиши нималарга боғлиқ?» ва шу сингари кўплаб саволларга жавоб беради.

Бугунги кунда музей томонидан тўпланган

тангалар сони 90 мингдан ортан бўлса, банкнотлар сони 250 мингга етган. Унинг асосий экспонати Қадимги Римда Цезарнинг хотирасига бағишлаб зарб этилган олтин танга – ауреус ҳисобланади. Ҳозирга қадар бундай танганинг атиги икки донаси мавжуд бўлиб, уларнинг биттаси ушбу музейда сақланади.

Ахборот ва статистика бўлими томонидан интернет материаллари асосида тайёрланди.

БАНК АХБОРОТНОМАСИ

АХБОРОТ-ТАҲЛИЛИЙ ГАЗЕТА

ҲАМКОРЛАРИМИЗ ВА МУАССИС

Ўзбекистон Республикаси
Марказий банки

«Norma Hamkor» МЧЖ

«Moliya yangiliklari agentligi» МЧЖ

БОШ МУҲАРРИР

А.Н. НАЗАРОВ

Нашр учун масъул

А.С. АСРОРОВ

ЧОП ЭТИШГА ТАЙЁРЛОВЧИ

«Moliya yangiliklari agentligi» МЧЖ

ДИРЕКТОР

Р.Л. ВАЛИЕВ

Газета тахририятнинг техник
ускуналарида саҳифаланди.

АХБОРОТ КУМАГИ

Ў.А. «Туркистон-пресс» НАО

ТАХРИРИЯТ МАЗИЛИ:

100084, Тошкент ш.,

Ғ. Мавлонов кўчаси, 1а-уй, 3-қават.

e-mail: info@banknews.uz,

www.banknews.uz

Реклама ва эълонлар учун

234-43-18

телефони орқали мурожаат қилинг.

Юридик шахслар учун нашр индекси – 102.

Жисмоний шахслар учун нашр индекси – 377.

Тахририятнинг факат ёзма розилиги билан «Банк ахборотномаси»да эълон қилинган материалларни кўчириб босишга рўйхат берилмайди. Қўлэзмалар тақриз қилинмайди ва қайтарилмайди.

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2012 йил 10 январда 0065-тартиб рақами билан рўйхатга олинган.

Газета ҳафтада бир марта пайшанба кунини чиқари.

Буюртма № 804.

Адади 8855 нуска.

Нархи шартнома асосида.

Газета А3 ҳажмда, 3 шартли босма табоқда чоп этилди.

Босишга рухсат этилди: 1.02.2017 й., 9.00.